

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
5. JAN.
1989
Letnik XLIV.
Štev. 1 (2424)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Cena: 7 šil.
700 din
P. b. b.

Jugoslavija: zvezna vlada kolektivno odstopila...

29. decembra je jugoslovanski zvezni izvršni svet izrazil ustavno možnost in kolektivno odstopil. Predsednik Branko Mikulić (slika zgoraj) je dejal, da je vlada izhajala iz ugotovitve, da so razmere take, da ne omogočajo nadaljnega dela zveznega izvršnega sveta v sedanjosti. Opozoril je, da so dolgoletne vzroke za jugoslovansko krizo začeli istovetiti z zveznim izvršnim svetom, za dolgoročne in kratkoročne vzroke za inflacijo pa neobjektivno kriviti slabo ekonomsko politiko in neuspešne majske ukrepe. Ob koncu je Mikulić poudaril, da ZIS s svojim odstopom želi prispevati k temu, da bi se čimprej spoprijeli z resnico. Do sestavitve nove pa bo posle opravljala dosedanja vlada.

Vabilo demokratičnim silam za skupen nastop ob volitvah

Na podlagi poziva „Demokratični Koroški“ je prišlo do vrste razgovorov glede skupnega volilnega nastopa. Dne 29. dec. 1988 so predstavniki beljaških zelenih, beljaškega mirovnega komiteja, Zelene alternative, KEL in gibanja za obrambo skupne dvojezične šole naslovili opozicijskim silam poziv, v katerem jih vabijo k sodelovanju. Med drugim se v svoji platformi jasno izrekajo „proti nemškemu nacionalizmu in na osnovi ločitvenih zahtev heimatdinstu sprejetemu šolskemu zakonu“ ter proti politiki ločevanja. Hkrati zahtevajo

„popolno izpolnitev 7. člena ADP“ ter „spoštovanje dvojezičnosti“. Naslednji razgovor bo še ta teden. Predstavniki gibanja za obrambo skupne dvojezične šole so poudarili, da pa bo njihovo sodelovanje odvisno tudi od KEL, če se bo na svojem deželnem kongresu 11. 1. 1989 verodostojno izrekla proti ločevanju in politikom, ki so zanj glasovali. To pa še posebej v situaciji, ko je njen predsednik Karel Smolle s svojimi izjavami za zaprtje tovarne Obir postal še bolj neverodostojen in je za volilno gibanje nesprijemljiv.

Novo društvo: Člen 7 tudi za Slovence na Štajerskem

V petek, 30. decembra so se v Gradcu zbrali slovensko in nemško govoreči Štajerci in ustanovili društvo, katerega namen je znanstveno raziskovanje, podpiranje in uresničitev v 7. členu Avstrijske državne pogodbe zajamčenih humanih, kulturnih in šolskih pravic, teženj in dejavnosti avstrijskih državljanov na Štajerskem. Kratek naziv društva se glasi: Člen 7 – Kulturno društvo za Štajersko.

Na ustanovnem občnem

zboru so potrdili pravilnik društva, katerega so pobudniki že pred pol leta vložili pri oblasti in ga je ta že odobrila. S potrditvijo pravilnika, izvolitvijo društvenega odbora in sprejetjem delovnega programa je bil storjen pomemben zgodovinski dogodek, saj je to po prvi svetovni vojni prvi poskus znanstvenega preučevanja narodnostne problematike štajerskih Slovencev in prvi resni pristop k organiziranemu kulturnemu delu.

Že samo ime društva pa vsebinsko izhaja iz državne pogodbe, saj so v njenem 7. členu izrecno imenovani tudi Slovenci na Štajerskem.

Pod geslom „Nauči se jezik svojega soseda“ zahteva novo društvo od šolske oblasti, da ukrene vse potrebno, da bo ob vsej štajersko-slovenski meji do začetka naslednjega šolskega leta zagotovljena možnost pouka v slovenskem jeziku. Druga pomembna zahteva društva je ustanovitev muzeja, ki bi hranil doku-

mente in predmete, ki zadevajo slovensko prebivalstvo, in v katerem naj bi bila urejena tudi posebna knjižnica.

Da je novo društvo pravilno usmerilo svoje delo, je na občnem zboru potrdil tudi koordinator narodnih skupin v Avstriji dr. Franci Zwitter, ki je društvu zaželel tudi mnogo uspehov pri težkem delu v korist medsebojnega spoznavanja in dobrega sožitja nemško in slovensko govorečega prebivalstva ob štajersko-slovenski meji.

PREBERITE

- 2 Ocena posledic nove šolske zakonodaje
- 3 Narodne skupine želijo aktivno sodelovanje
- 3 Mednarodni obzornik
- 4 Heute im Slovenski vestnik
- 5 Dvojezična knjiga o Nikaragvi
- 8 Koroška v zrcalu
- 10 Koledar prireditev
- 11 V tem tednu na televiziji
- 12 Pred največjim turnirjem mladih nogometašev

Jubilejna osrednja znanstvena prireditev

Dvajsetič zaporedoma je konec minulega leta potekala (tokrat prvič na celovški univerzi) osrednja znanstvena prireditev koroških Sloven-

cev: Koroški kulturni dnevi, na katerih so se vrstila predavanja in diskusije o aktualni problematiki s poudarkom na vprašanih manjšine. Obisk je

bil, deloma tudi zaradi lokacije, zmeren. Zato pa je premiera filma „Tevžej“ privabila okoli 400 gledalcev. Več preberite na 6. in 7. strani.

Pridite vsi
na tradicionalni

v soboto
7. januarja 1989
ob 19.30 uri

velika dvorana
Dom sindikata
Celovec

Igrata ansambla: **Henček** iz Slovenije
Zmeda iz Sentprimozja
gost: **Slovenski oktet**

Zbrali se bomo v prijetni domači družabnosti
Za jedi in pijače bosta skrbeli dobra kuhinja in klet

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

Slovenska prosvetna zveza obvešča vse svoje prijatelje, da sprejema rezervacijo miz za Slovenski ples v svojem tajništvu (telefonska številka: 0463/514300-20). Hkrati pa SPZ tudi opozarja, da zagotavlja rezervacijo miz na večer plesa le do 20. ure.

PLATFORMA ZA DRUGAČNO KOROŠKO

vabi na

Zborovanje za deželnozborske volitve,

na katerem bomo razpravljali in sklepali o nastopu (kandidatih, programu) pri deželnozborskih volitvah 1989.

v petek, 13. 1. 1989
Mladinski dom,
Mikschallee 4,
Celovec
Pričetek ob 19. uri

Za podpisnike platforme:

Dr. Mirko Wakounig
Mira Šmid

KOMENTAR

IGORJA SCHELLANDRA

AVSTRIJSKA BILANCA '88

Ob vstopu v leto 1989 lahko z gotovostjo ugotovimo sledeče: komaj kdaj smo imeli v Avstriji toliko obletnic, spominskih svečanosti, slavnostnih govorov v parlamentu in nedeljskih nastopov naših politikov. Skratka lahko ugotovimo, da so si – če že v prejšnjih letih ne – vsaj letos zaslužili „dodatek za večjo storilnost“ (ne glede na obdavčenje ali ne...). Hkrati pa lahko rečemo, da so ljudstvu le malokdaj prej natvezili toliko neumetnosti, samozatajevanja in dvoreznosti kot ravno v tem letu.

10. decembra 1948 je generalna skupščina Organizacije združenih narodov sprejela deklaracijo o človekovih pravicah. 40 let za tem je bilo v Avstriji slišati nekaj bolj dekorativnih kot resnih izjav. Za slavnostne govore kajpada ne bi smelo biti povoda. ● V času, ko teče razprava o „fantastičnih“ zasliševalnih metodah avstrijske policije slavnostni govori res niso na mestu. Kot poroča „profil“ gre za izsiljevanje priznanja po skorajšnjem zadušenju s pomočjo plastične vrečke.

● Zvezna vojska v tajnih študijah preučuje strategije proti možnim „državi sovražnim elementom“ – komunistom, zelenim (in kajpada tudi proti Slovencem, čeprav manjšina izrecno ni bila omenjena). ● Na Koroškem imamo zakonsko predpisano ločevanje učencev po jezikovnih kriterijih.

To seveda še zdaleč niso vsi grehi, ki bi jih morali navesti. Kljub temu pa že ta izbor kaže, kako načelno se avstrijska politika in mediji ukvarjajo z vprašanjem človekovih pravic.

Trenutno najbolj aktualna diskusija o zakonitih pravicah in dolžnostih se omejuje na eno samo vprašanje: si obdavčijo vse svoje dohodke ali ne? Glede na okoliščine te debate kakor tudi glede na masne dohodke in privilegije (odkritih in drugih) politikov ter njihove storilnosti v imenu ljudstva domnevam, da se kaj bistvenega ne bo spremenilo.

Veroizpoved o polnih koritih in načinu prerivanja do njih ne pozna meja družbenih slojev. Toda kot v vseh religijah so nekateri pač bližji bogu kot drugi.

„Le v slogi je moč!“

Znano je, da se pomena tega pregovora včasih že v družini, v društvu itd. ne zavedamo v zadostni meri. Čim večje je število takih ljudi, tem težje je poenotiti njihova mnenja in delovanje. Koroški Slovenci nimamo lastnih „vladajočih“ organizacijskih struktur, kjer bi se lahko izoblikovala mnenja in izdelali predlogi za uvedbo v praksi – recimo v gospodarstvu, šolstvu, po občinah, ... Imamo le svoji organizaciji, ki z vključenimi organizacijami skrbita za obstoj naše kulture. To delo pa ne more biti uspešno brez moralne in materialne podpore dežele Koroške in republike Avstrije. Predvsem pa brez podpore ni mogoče doseči tako potrebnega napredka na narodnostnem področju (slovenska kultura, dvojezično šolstvo, gospodarstvo) na južnem Koroškem.

Res je, da smo na kulturnem področju zaradi uspešnega delovanja naših organizacij,

založb in posameznikov enakovredni nemško govorečim sodeželanom. Na vseh ostalih področjih pa ne. Zakaj ne? Ker nam ne dovolijo soodločanja in delovanja v korist slovenske skupnosti na Koroškem in ker za tako delo ne odobrijo potrebnih finančnih sredstev, s katerimi bi lahko razpolagali mi sami – torej tisti, ki resnično vemo za svoje potrebe. Vsa vprašanja, ki nas zadevajo, je treba ocenjevati z upoštevanjem koroške situacije, kjer doslej ni opazen takozvani „novi dialog“.

Tudi preureditev dvojezičnega šolstva je treba ocenjevati v luči nespremenjene koroške politične situacije, za katero je prejšnja značilna, da vedno drugi (vladajoči politiki, uradniki) vedo, kaj je za koroške Slovence in njihov obstoj „dobro in potrebno“.

Zato napravimo kratek pregled dogajanja na področju dvojezične ljudske šole po začetku šolskega leta 1988/89:

Dodatni učitelji

● Časovno (število ur) niso vključeni v razrede po resničnih didaktičnih potrebah.

● Vsebinsko (skupno delo z razrednim učiteljem) so zelo slabo pripravljani za pouk v dvojezičnih razredih.

● Julija in septembra so morali obiskovati tečaj slovenščine, kar je privedlo do tega, da sedaj le še kakih 20% dodatnih učiteljev prostovoljno obiskuje nadaljevalne tečaje slovenskega jezika.

● Po novem zakonu imajo v primerjavi z dvojezičnimi razrednimi učitelji boljše delovne pogoje.

Primer iz prakse:

Dodatni učitelj – Učna obveznost zaradi pouka v dveh razredih 22 ur na teden in pravica do dodatka za oteženo delo. Nima odgovornosti za razred.

Dvojezični razredni učitelj – Je odgovoren za ves razred, priprava za nemški in slovenski del pouka, delo razrednika, 24 ur učne obveznosti, dodatek za oteženo delo.

Nezakonitosti

● V nekatere dvojezične razrede so dodeljeni učitelji brez znanja slovenščine.

● Na mnogih dvojezičnih ljudskih šolah enojezični dodatni učitelji samostojno poučujejo v dvojezičnih razredih do 7 ur tedensko.

● Vse nezakonitosti krijeta Koroški deželni šolski svet in oddelek za šolstvo pri deželni vladi.

● Izključevanje 4. šolske stopnje iz statusa dvojezičnosti.

Didaktične delavnice

● Ustanavljanje didaktičnih delavnic izključno po direktivah Koroškega deželnega šolskega sveta.

● Didaktične delavnice naj služijo izključno izboljšanju dvojezičnega pouka. Za doseg tega je potreben podroben načrt.

● Usodna namerna napaka je uvedba znanstvenega spremljevalca za reševanje konfliktov med učitelji in za pisanje poročil, namesto za sodelovanje pri spremljanju, oce-

njevanju, preizkušanju novjših metod za izboljšanje kvalitete dvojezičnega pouka in pri vključevanju dodatnega učitelja v ta pouk.

● Izključevanje slovenskega jezika.

● Nedovoljevanje uresničitve predlogov dvojezičnih učiteljev.

● Odrekanje prostovoljnosti, kar ima določen cilj.

Komisija za zadeve manjšinskega šolstva na Koroškem

● Protislovne izjave v koroških časopisih (politiki v dunajsko komisijo, koroška pedagoška komisija začne delovati samostojno, ustanovitev podkomisije, kjer so zastopani tudi Slovenci...) – Izjave sledijo določenemu cilju.

● Vodenje dunajske komisije po političnih smernicah.

● Večkratno kršenje poslovnika o delovanju komisije s strani predsedujočega na obeh sejah.

● Dopuščanje nezakonitosti na dvojezičnih ljudskih šolah, nastalih po nalogu Koroškega deželnega šolskega sveta in Koroške deželne vlade.

Iz ljudske šole v Šmihelu pri Pliberku smo zvedeli za prvi konkretni primer neupoštevanja določil manjšinskega šolskega zakona ter kršenja ustavno zajamčene pravice, da imajo k dvojezičnemu pouku prijavljeni otroci pravico do elementarnega pouka v slovenščini. Dva prijavljena otroka šest ur tedensko poučuje pedagog, ki nima kvalifikacije v smislu manjšinskega šolskega zakona.

Franci Kukovica, ki je pristojen za šolska vprašanja v ZSO, je pripravil pričujoči prispevek o posledicah novega ločitvenega zakona.

● Postavlja se vprašanje ukinitve dela komisije od političnega uradnika dr. Kirchnerja v primeru, da bi bile ogrožene predstave zagovornikov ločitvenega modela, podobno kot je to storil (po čigavem naročilu?) v strokovni komisiji septembra leta 1987.

Zaključne misli

● Zakonska določila, ki urejajo status dodatnega učitelja pomenijo v praksi – ob primerjavi s statusom za pouk v obeh jezikih kvalificiranega razrednega učitelja – razvrednotenje kvalifikacije za poučevanje v slovenskem in nemškem jeziku.

● Iskanje možnosti kritja (deželna vlada) namišljene kvalifikacije za poučevanje v nemškem in slovenskem jeziku po novi zakonodaji, v škodo zares kvalificiranega dvojezičnega učitelja, se bo začelo v najkrajšem času. Morda celo s pomočjo vodje manjšinskega šolskega oddelka.

● Šolska oblast v preteklosti ni skrbela za usposobitev zadostnega števila dvojezičnih ljudskošolskih učiteljev. To naj se popravi ob sodelovanju slovenskih organizacij.

● Delo v didaktičnih delavnicah naj se usmeri tudi v preučevanje novih metod dvojezičnega pouka in pedagoško-didaktično pravičnega vključevanja dodatnega učitelja v ta pouk.

● Napraviti je treba predlog za novelizacijo od 1. septembra 1988 dalje veljavih novih določil manjšinskošolskega zakona po triletnih izkušnjah (kar je naloga dunajske komisije).

● Zvezno ministrstvo za pouk mora omogočiti razmišljanja in poskuse, ki so pogoj za predloge, ki naj omogočijo potrebno novelizacijo manjšinskošolskega zakona.

● Šolsko vprašanje je treba izvzeti iz strankarskega predvolilnega boja na Koroškem.

● Dezinformacija javnosti ima le en cilj: napraviti zmedo med nami in preprečiti enotno mnenje in nastopanje med koroškimi Slovenci.

● S strani slovenskih organizacij in članov komisije je potrebna pravilna ocena postopanja šolske oblasti, naših potreb in poti za naše nadaljnje delo.

● Lastno delovno skupino, ki deluje v okviru učiteljskega združenja, je treba razširiti z mednarodnimi strokovnjaki in naš problem pravočasno predstaviti mednarodni javnosti.

● 5. decembra 1988 je učiteljsko združenje zaprosilo deželnega glavarja dr. Ambrozyja za razgovor o šolskem vprašanju. Odgovora še ni.

● Minister Löschner (pismo z dne 14. 12. 1988) kvalifikacijo za pouk v slovenskem jeziku ne pripozna kot pogoj za prestop iz plačilnega sistema L2A1 v L2A2. To pomeni zapostavljanje slovenskega jezika napram angleškemu jeziku. Dodatna kvalifikacija za pouk slovenskega jezika je namreč najmanj toliko vredna kot opravljeni tečaji in izpiti za pravico poučevanja angleščine.

DS Alpe-Jadran: Narodne skupnosti želijo aktivno sodelovati in sooblikovati

Koordinator Delovne skupnosti narodnih skupnosti sosednih dežel dr. Franci Zwitter je 23. decembra naslovil pismo novemu predsedniku Delovne skupnosti Alpe-Jadran dr. Brunu Tabacchiju in predsedniku Izvršnega sveta SR Slovenije Dušanu Šinigoju, v katerem predlaga aktivno vključitev narodnih manjšin v Delovno skupnost Alpe-Jadran.

Dr. Zwitter v svojem pismu opozarja na številne pobude s strani DS narodnih skupnosti sosednih dežel v zadnjih letih, ki pa žal še niso privedle do konkretnih premikov v zaželeno smer. Jubilejno zasedanje DS Alpe-Jadran konec novembra v Benetkah ter izjave, načrti in očitno nova pozitivna gledanja na probleme manjšin, vse to je koordinatorja dr. Francija Zwitterja vzpodbudilo za novo iniciativo za vključitev narodnih manjšin kot dejaven subjekt v DS Alpe-Jadran.

Dr. Franci Zwitter v svojem pismu izraža zadovoljstvo narodnih skupnosti, da je jubilejno zasedanje posebej poudarilo, da bo DS Alpe-Jadran v prihodnjih letih precej angažirana pri reševanju problemov manjšin in da se bo Slovenija, ki je na tem zasedanju prevzela predsedstvo komisije za kulturo, znanost, mladino in šport, ki je pristojna tudi za manjšine, „v prihodnje posebno zavzemala za aktivno prisotnost in vlogo narodnosti in narodnih manjšin v tej skupnosti in nasploh v medsebojnem sodelovanju dežel-članice.“

V pismu Tabacchiju in Šinigoju koordinator dr. Zwitter seznaja oba predsednika

tudi s sklepom zadnjega srečanja DS narodnih skupnosti sosednih dežel dne 14. in 15. oktobra v Churu/Cuira-Coira, v katerem so udeleženci zahtevali ustanovitev stalne komisije za manjšinska vprašanja v okviru DS Alpe-Jadran in poverili dr. Zwitterja, da v tej smeri ukrene vse potrebno.

„Zato koristimo to priložnost in se obračamo s prošnjo na predsednika DS Alpe-Jadran in predsednika komisije za kulturo, znanost, mladino in šport, v katere pri-

Koordinator Delovne skupnosti narodnih skupnosti sosednih dežel dr. Franci Zwitter.

stojnost spada tudi vprašanje etničnih manjšin, da DS narodnih skupnosti sosednih dežel, ki že več let dejansko združuje in povezuje vse etnične manjšine v prostoru Alpe-Jadran, organizacijski shemi DS Alpe-Jadran odgovarjajoče uradno vključi v aktivno sodelovanje.

Ta manjšinska delovna skupnost je po našem mnenju naravno poklicano združenje za raziskovanje in obravnavanje manjšinskih vprašanj in nenazadnje dejavnik zblizanja in sodelovanja med narodi sosedni. Vključitev si predstavljamo ali v obliki, kakršna trenutno velja za sodelovanje sindikatov ali mladinskih organizacij, ali pa v obliki posebne stalne manjšinske komisije oziroma konference.

Spričo poznane trenutne vsesplošne aktualnosti in prisotnosti manjšinske problematike ne le v tem prostoru, marveč tudi splošno, DS narodnih skupnosti sosednih dežel pričakuje od DS Alpe-Jadran razumevanje za to prošnjo in za pozitivno rešitev in izrecno zagotavlja, da želi konstruktivno sodelovati in aktivno prispevati svoj delež k razumevanju in zblizanju med narodi v korist ohranitve jezikovne, etnične in kulturne identitete narodnih skupnosti in s tem jezikovne in kulturne pestrosti in posredno tudi miru v tem prostoru, je ob koncu rečeno v pismu koordinatorja DS narodnih skupnosti dr. Francija Zwitterja.

OBZORNIK

Rdeča velikana pred pobotanjem

„Vse je pred nami, k preteklemu ni več vrnitve“, je sovjetski zunanji minister Eduard Sevardnadze pokomentiral smisel svojih pogovorov s kitajskim kolegom Qian Qichenom. Januarja se odpravlja v Peking, da bi dokončno uredili še vse podrobnosti za obisk Mihaila Gorbačova in s tem bosta oba rdeča velikana, rdeči medved in rdeči zmaj, dosegla vsestransko pobotanje po skorajda treh desetletjih napetih prekanj in zmerjanja.

IZ MOSKVE POROČA ANTON RUPNIK

Odkar je v Kremlju prevzel krmilo Gorbačov, se je med Moskvu in Pekingom že marsikaj spremenilo. Obe velikanski azijski državi potrpežljivo urejata tisto najbolj sporno vprašanje, namreč to, kje naj poteka mejna črta na več kot sedem tisoč kilometrih, ki ju družijo in ločujejo, od daljnovezhodne reke Usuri, čez še večji azijski veletok Amur, pa do pogorij Pamir in Šenjan. Kitajska stran je še pred nekaj leti javno zatrjevala, da ji je to nepravilno mejo vsilila carska Rusija, ko je ta bila na vrhu svojih imperialnih zavojevanj.

Moskva in Peking se počasi vračata na nekdanjo raven gospodarskega sodelovanja. Sovjeti obnavljajo zastarele tovarne, ki so jih zgradili Kitajcem pred „ločitvijo“. Iz srednje Azije so takrat skorajda dogradili železnico proti kitajski pokrajini Sinkiang. Zdaj jo bodo zares končali in tako vzpostavili najkrajšo povezavo (srednje) Evrope s Pekingom.

Med obema državama se meja kar hitro odpira. Trgovina ob njej strmo raste, pa tudi turistične skupine potujejo čez reko Amur.

Vezi na znanstvenem, kulturnem, športnem in mnogih drugih področjih že dosegajo razvito normalo.

Zakaj pa potem ni vse normalno tudi na političnem področju? Kitajci pravijo: Nam se nikamor ne mudi in ne bi radi spet padli v objem, iz katerega bi se potem

morali trgati. Sovjetom postavljajo tri pogoje za politično ureditev odnosov:

1. Umik vietnamskih vojaških enot iz Kampučije, kjer igrajo vlogo okupatorja le s sovjetsko pomočjo,

2. Umik sovjetskih vojaških enot iz Afganistana in vrnitev tej sosedni (tudi Kitajski) status neuvrščene države in

3. Zmanjšanje koncentracije sovjetskih oboroženih sil na meji, vključno z Mongolijo.

Gorbačov je vse tri pogoje tiho priznal že takrat, ko je julija 1986 v svojem govoru v Vladivostoku (se pravi čisto blizu meje s Kitajsko) napovedal delni vojaški umik iz Mongolije in Afganistana, hkrati pa ponudil vsem azijskim sosedam, naj bi naredile nekaj podobnega, kot ima Evropa s helsinškim redom. Odtlej je zares umaknil srednje rakete tudi iz Azije, v teku je popolni umik iz Afganistana in Vietnam pod pritiskom iz Moskve pristaja na ureditev kampučijskega vozla. Trije pogoji bodo nekako izpolnjeni.

Kar pa oba rdeča velikana zdaj najbolj družijo, sta njuni skupni reformi. V sovjetskem tisku na veliko prikazujejo kitajske izkušnje z zasebnim sektorjem in novo organizacijo kmetijstva. Gorbačov je svojemu gostu Qian Qichenu naravnost rekel, da Moskvu in Peking povezujejo skupna iskanja novih poti, preobrazba okostenelega sistema.

Azijska rdeča linija bo torej še živahna.

Utrjevanje miru – spoštovanje manjšin

TRST. Mladinska sekcija Slovenske skupnosti v Trstu, ki je k sodelovanju povabila tudi druge slovenske in italijanske mladinske organizacije v Italiji in Sloveniji, je ob svetovnem Dnevu miru, za katerega je papež Janez Pavel II. določil 1. januar, objavila izjavo, v

kateri poudarja, da Dan miru ne sme ostati le priložnost za formalno priznanje solidarnosti, temveč da naj se izraža v konkretnih dejanjih za boljše, pravičnejše in bolj človeško družbo. K utrjevanju miru pa spada tudi spoštovanje manjšin, je rečeno v izjavi.

Do leta 2000 ne bodo gradili novih JE

BEOGRAD. V predlogu zakona o jedrskih elektrarnah, ki so ga 27. decembra dostavili jugoslovanski skupščini, je zapisano, da se gradnja jedrskih elektrarn v Jugoslaviji odloži najmanj do leta 2000. Predlog se ne nanaša na rudarsko-geološke in znanstveno-raziskovalne dejavnosti, na raziskovanje lokacij za jedrske elektrarne in reševanje odlaganja radioaktivnih odpadkov. Hkrati so zvišali tudi kazni za kršenje odredb tega zakona.

Pozabili na solidarnost?

Pred skorajda natančno sedmimi leti je Marija Halmer postala glavna urednica cerkvenega lista „Kärntner Kirchenzeitung“. V začetku meseca decembra jo je nadomestil dr. Michael Maier. „Izziv“ je novi glavni urednik naslovil komentar, v katerem se „zahvaljuje“ Halmerjevi, da se je z osebnim tveganjem zavzemala za sporočilnost in resnicoljubnost, objektivnost in raznolikost informacij.

Ob predčasnem slovesu pa je le težko verjeti besedam zahvale, za katerimi se skriva vse drugo kot ljubezen do bližnjega. Kot urednica katoliškega glasila se je Marija Halmer v svojem zavzemala za tiste, ki so po krščanski etiki potrebni pomoči. Ker so bile njene besede vedno odkrite, so bile včasih toliko bolj neprijetne. Zato se je nemalokrat zgodilo, da so bili članki, ki jih ji je narekovala novinarska dolžnost, zadržani na uredni-

ških sejah – nekaj primerov vsebuje posebno glasilo namenjeno kolegom ob njenem slovesu.

Marija Halmer se je zavzemala za vse, ki so v današnji družbi potisnjeni ob rob in zaradi tega ogroženi v svoji eksistenci. Pravtako ji je bila pomembna vloga ženske v cerkvi in družbi. Od vsega začetka pa si je prizadevala narodu sosedu posredovati težnje slovenske narodne skupnosti. Zaradi tega je bila nemalokrat tarča napadov in celo škof se je čutil dolžnega, da intervenira. Tako na poklicnem kot tudi osebnem nivoju se je Marija Halmer zavzemala za ohranitev skupne dvojezične ljudske šole.

Posebej velja omeniti njeno sodelovanje v Nadstrankarskem komiteju za obrambo dvojezične šole na Koroškem. Prav to pa je bilo nekaterim trn v peti in začeli so rušiti njeno življenjsko eksistenco s tem, da so jo

ovirali pri izvajanju novinarskih dolžnosti. Ker zanjo krščanske vrednote niso bile le fraze, temveč besede napolnjene z vsebino, so zanjo dejansko pomenile „osebno tveganje“, kakor je zapisal novi glavni urednik. Predčasno je zapustila uredništvo „Kärntner Kirchenzeitung“, čeprav ima še leto dni do upokojitve. Do tedaj, ko bo lahko spet svobodno izražala svoje misli, pa bo morala službeno molčati. Ob slovesu pa je svoje kolega opozorila, da se „primer Halmer lahko ponovi vsakčas“.

Povsem nerazumljivo je, da iz slovenskih, tudi katoliških vrst do danes ni bilo slišati besede solidarnosti z Marijo Halmerjevo, ki je bila vendar dolgo posrednica naših teženj. Mar smo tako hitro pozabili na njeno solidarnost ali pa so njene odkrite besede ranile tudi ponos Slovencev in niti ob tako neljubem slovesu niso izzvale drobec solidarnosti?

Miha Pasterk

Plattform als Aufruf zur gemeinsamen Kandidatur

Auf Grundlage des „Appells an das demokratische Kärnten“, der auch im Slovenski vestnik veröffentlicht wurde und den eine Reihe von Einzelpersonen unterzeichnet hat, kam es zu mehreren Gesprächen über eine gemeinsame Kandidatur oppositioneller Kräfte in Kärnten. Am 29. 12. 1988 trafen sich Vertreter der Villacher Grünen, des Villacher Friedenskomitees, der Grünen Alternative, der Kärntner Einheitsliste und der Bewegung für die Verteidigung der gemeinsamen zweisprachigen Schule, die einen gemeinsamen Aufruf an eine Reihe von oppositionellen Parteien und Gruppen im Lande richteten, und diese zu einer Mitarbeit bei den kommenden Landtagswahlen einluden. Unter anderem wird in dieser Plattform klar „gegen den Deutschnationalismus und gegen das auf Grundlage der Trennungsforderungen des KHD beschlossene Schulgesetz sowie gegen die Segregationspolitik“ Stellung bezogen. Gleichzeitig wird „die volle Erfüllung des Artikel 7 des österreichischen Staatsvertrages“ und „die Achtung der Zweisprachigkeit“ verlangt. Auf Basis dieses Aufrufes wird es das nächste Gespräch noch diese Woche geben.

Vertreter der Bewegung für die Verteidigung der gemeinsamen zweisprachigen Schule betonten, daß sie eine solche Plattform begrüßen, daß aber ihre Mitarbeit in der Wahlbewegung auch davon abhängen wird, ob die Kärntner Einheitsliste bei ihrer Vollversammlung am 11. 1. 1989 glaubwürdig und praktisch den Standpunkt gegen die Trennung und gegen Trennungspolitik durchsetzen wird.

Arbeitsgemeinschaft der Volksgruppen stellt Antrag auf aktive Mitarbeit in ARGE Alpen-Adria

Der Koordinator der Arbeitsgemeinschaft der Volksgruppen der Nachbarländer, Dr. Franci Zwitter, ersuchte in einem gleichlautenden Schreiben an den neuen Vorsitzenden der Arbeitsgemeinschaft Alpen-Adria, Dr. Bruno Tabacchi, sowie an den Regierungschef der Sozialistischen Republik Slowenien, Dušan Šinigoj, um eine aktive Einbindung der Minderheiten des Alpen-Adria-Raumes in der Arbeitsgemeinschaft Alpen-Adria.

In dem mit 23. Dezember 1988 datierten Schreiben verweist Dr. Franci Zwitter auf die ständigen, bisher jedoch erfolglosen Bemühungen der ARGE der Volksgruppen der Nachbarländer hinsichtlich einer aktiveren Rolle der Minderheiten in der ARGE Alpen-Adria. Die positiven Erklärungen der Jubiläumskonferenz im November des Vorjahres in Venedig seien jedoch ein Anlaß für einen neuerlichen

HEUTE IM SLOVENSKI VESTNIK

Die Seite für unsere deutschsprachigen Leser/innen

Artikel 7 auch für Slowenen in der Steiermark In Graz wurde ein neuer Verein konstituiert

Am Freitag, den 30. Dezember 1988, trafen sich in Graz slowenisch- und deutschsprachige Steirer, um einen Verein zu gründen, dessen Zweck die wissenschaftliche Erforschung, Förderung und Verwirklichung der im Artikel 7 des Österreichischen Staatsvertrages enthaltenen humanen, kulturellen und Schulrechte ist. Der kurze Name des Vereines: Artikel 7 – Kulturverein für die Steiermark.

Bei der Gründungsvollversammlung wurden die Statuten des Vereines, welche von der Vereinsbehörde schon vorher genehmigt wurden, beschlossen. Mit der Annahme der Statuten, der Wahl des Vereinsausschusses und mit dem Beschluß des Ak-

tionsprogrammes wurde eine geschichtliche Tat gesetzt, bedeutet dieser Schritt doch den ersten Versuch einer wissenschaftlichen Erforschung der Nationalitätenproblematik der Slowenen in der Steiermark und einen ersten ersten Ansatz einer organisierten Kulturarbeit der Slowenen in der Steiermark.

Unter dem Motto „Lerne die Sprache deines Nachbarn“ (Nauči se jezik svojega soseda) verlangt der neue Verein von den Schulbehörden, bis zum Beginn des nächsten Schuljahres alle erforderlichen Voraussetzungen zu schaffen, daß entlang der steirisch-slowenischen Grenze die Kinder die Möglichkeit haben werden, in der Schule die slowenische Spra-

che zu erlernen. Eine weitere wichtige Forderung des Vereines ist die Schaffung eines Museums, in dem Dokumente und Gegenstände, die die Slowenen in der Steiermark betreffen, aufbewahrt würden, in dem aber auch eine spezielle Bücherei eingerichtet werden sollte.

Beim Gründungskongreß wünschte dem neuen Verein auch der Koordinator der Volksgruppen in Österreich, Dr. Franz Zwitter, viel Erfolg bei der schweren Aufgabe zum Wohle des gegenseitigen Kennenlernens und des guten Zusammenlebens zwischen der deutsch- und slowenischsprachigen Bevölkerung an der steirisch-slowenischen Grenze.

Die Kärntner Kulturtage haben sich bewährt: heuer fanden sie schon zum 20. Mal statt

Die Kärntner Kulturtage, welche von beiden slowenischen Kulturverbänden sowie dem Slowenischen wissenschaftlichen Institut veranstaltet werden, feierten heuer ihre 20. Auflage. Grund genug, um auch über die bisherige Tätigkeit Resümee zu ziehen: die Kulturtage haben sich bewährt und sind zu einem fixen Termin im Veranstaltungsleben der Kärntner Slowenen, aber auch der deutschsprachigen Bevölkerung geworden. Von den heurigen Veranstaltungen seien zwei hervorgehoben:

Unter der Leitung des Universitätsdozenten Dr. Andreas Moritsch arbeiten zwei Gruppen österreichischer Studenten an einer Studie,

die den nationalen Differenzierungsprobes in Kärnten am Beispiel von St. Stefan im Gailtal, Vorderberg, Ferlach und Eisenkappel erforschen sollen. Die ersten Ergebnisse präsentierten sie bei den Kulturtagen. Dabei betonte Dr. Moritsch, daß für Kärnten zwei Modelle nationaler Differenzierung bei den Slowenen gelten. Bis zum 2. Weltkrieg galt das katholisch-klerikale Modell, dessen Träger die Geistlichen waren, im antifaschistischen Widerstand entstand dann das sogenannte OF-Modell. Beide, meinte Dr. Moritsch, hätten heute keine Bedeutung mehr. Für die Zukunft müsse ein Modell zur Geltung kommen, das multiethnisch und multi-kulturell ausgelegt ist.

Im Modestusheim in Klagenfurt fand eine Kulturveranstaltung unter dem Motto „Slovenščina, moj jezik“ (Slowenisch, meine Sprache) statt. Der bekannte Schauspieler Polde Bibič aus Ljubljana las Auszüge aus den Werken von Valentin Vodnik, France Prešeren, Ivan Cankar, Ivan Minatti, Dane Zajc, Gustav Januš und vielen anderen slowenischen Autoren aus der Vergangenheit und der Gegenwart.

Als Veranstalter fungierten der Christliche Kulturverband und die Initiativgruppe „Slovenščina, moj jezik“, die sich das Ziel setzte, die slowenische Sprache unter der Jugend zu hegen und pflegen. Hiemit, so erläuterte im Namen der Gruppe Miha Vrbinc, will die Gruppe junger katholischer Studenten und Akademiker ein neues Verhältnis zur slowenischen Sprache schaffen, vor allem zur Sprachkultur, zugleich aber auch eine neue Qualität der Zweisprachigkeit.

Der Film „Tevžej“ überrascht

Zu einem nicht programmierten Höhepunkt der 20. Kärntner Kulturtage entwickelte sich die Premiere des Spielfilmes „Tevžej“ (Regie: Marjan Sticker, Kamera: Miha Dolinšek). Mit ca. 400 Besuchern bei 2 Vorführungen wurde der Film zur bestbesuchten Veranstaltung der heurigen 20. Kärntner Kulturtage.

Der Film zeigt in rasanter Abfolge Szenen aus dem Dorfalltag aus der Sicht des Sonderlings Tevžej, und schildert seine Ausgrenzung. Das filmische Erstlingswerk von Kärntner Slowenen überrascht nicht nur durch seine Professionalität, es bricht Tabus und ist auch ein

Zweisprachige Gedichte und Bilder über Nicaragua

Der Kärntner slowenische Dichter Janko Messner und der Maler Hans Staudacher haben Ende Dezember 1988 ein gemeinsames Buch über Nicaragua, das im Verlag Drava erschienen ist, vorgestellt. Messners Gedichte (übersetzt von Peter Turrini, Eric Adam und Werner Hörtnner) über Nicaragua entstanden vor drei Jahren, und sind auch in slowenischer Sprache veröffentlicht. Die Illustrationen (13) hat Hans Staudacher gemalt. Das Buch trägt den Titel „Mein geliebtes Nicaragua/Nikaragva moja ljubljena“, der Preis für ein Exemplar beträgt 138 Schilling. Der Reinerlös aus dem Verkauf des Buches wird an den Kulturminister und Dichter Ernesto Cardenal in Nicaragua, das durch den heurigen Hurrikan Joan einen Milliarden-schaden in Dollar erlitten hat, überwiesen.

Eberndorf ist endlich der Verpflichtung nachgekommen

Der Gemeinderat von Eberndorf/Dobrla vas ist endlich seiner Verpflichtung nachgekommen und hat das auch für die Gemeinde fruchtbare Wirken des Slowenischen Kulturvereines „Srce“ gewürdigt. Schon mehr als drei Jahre bemühte sich der Kulturverein von der Gemeinde das Recht zur Verwendung des Gemeindewappens zugesprochen zu erhalten. Auch die Einheitsliste legte schon diesbezügliche Anträge dem Gemeinderat vor, die jedoch bisher ohne Begründung abgelehnt wurden. Daß dem slowenischen Kulturverein „Srce“ zu seinem 80-jährigen Bestandsjubiläum jetzt endlich das Recht auf Führung des Gemeindewappens zugesprochen wurde, bedeutet wohl nichts anderes, als daß der Gemeinderat jetzt endlich eine eklatante Ungleichheit aufgehoben hat.

erschütterndes Spiegelbild slowenischer Seelenlandschaften.

Der 20-minütige Experimentalfilm wurde von einem Amateurteam im Sommer 1986 ausschließlich mit Amateurschauspielern in Kärnten gedreht. Er bedient sich außerordentlich stark der optischen Sprache, Dialoge gibt es keine.

Die Herstellung des Filmes wurde vom Bundesministerium für Unterricht und Kunst, vielen Einzelpersonen und der Kulturna skupnost Slovenije finanziell unterstützt. Die Kameraausrüstung und Beratung wurde kostenlos vom RTV Ljubljana zur Verfügung gestellt.

Avtorja slikar Staudacher in pesnik Messner

slika: Kokot

Knjiga za solidarnost z Nikaragvo

V sredo, 28. decembra 1988 so v prostorih Mestne hiše v Celovcu predstavili knjigo Janka Messnerja *Nikaragua moja ljubljena* – *Nicaragua mein geliebtes*, za katero je Hans Staudacher kot soavtor prispeval ilustracije, ki jih je izdelal na temo o trpljenju ljudi v Nikaragvi. Od ciklusa teh slik jih je v knjigi objavljenih 23, nekatere pa je avtor dal na voljo za pomoč Nikaragvi.

Kot je znano, so pesmi Janka Messnerja nastale pred tremi leti v Nikaragvi, v nemščino pa so jih prevedli Peter Turrini, Eric Adam in Werner Hörtner. Oba avtorja in prevajalci so se v korist Nikaragvi odpovedali honorarju.

Messner-Staudacherjeva knjiga je izšla pri Založbi Drava v Celovcu. Celoten založniški projekt pa je bil že od vsega začetka namenjen za pomoč Nikaragvi. Tako je predstavnik Založbe Drava

dr. Marjan Sturm dejal, da založba pri tej knjigi ne bo kaj zaslužila, saj bo celoten izkupiček odstopila kulturnemu ministru in pesniku v Nikaragvi Ernestu Cardenalu v namen ureditve tamkajšnjega kulturnega centra. Janko Messner se je ob tej priložnosti zahvalil zveznim in deželnim kulturnim forumom in drugim mecenum za finančno pomoč, ki so jo prispevali za tisk knjige.

Predstavitev je bila tudi mala kulturna manifestacija z glasbenim okvirom; Sonja Wakounig in igralec Rab sta prebrala nekaj Messnerjevih pesmi, predstavnik zveznega ministrstva dr. Unger pa je ob tej priložnosti naglasil močno kulturno aktivnost koroških Slovencev in njihove avtorje smatral za pomemben kulturni dejavnik naše države in dejal, da se bo zavzel za to, da bo ministrstvo za pouk, umetnost in šport slovenske koroške avtorje

povabilo na Dunaj, kjer naj bi se predstavil z branjem iz svojih del. Seveda pa je izid Messner-Staudacherjeve knjige, ki je dvojezična, viden solidarnostni akt z ljudstvom Nikaragve, ki se bori zoper premočne sovražnike – pa tudi s posledicami hudih naravnih katastrof.

Kot posamezniki pa bomo z nakupom knjige (cena posameznega izvoda znaša 138 šilingov) doprinesli k uspešni uresničitvi tega humanega projekta, saj koroški Slovenci sami dobro vemo, kaj pomeni zatiranje, ponižanje in preganjanje.

Janku Messnerju, Hansu Staudacherju in vsem, ki so doprinesli k izidu te lepo opremljene knjige, čestitamo. Bralcem pa želimo ob branju Messnerjevih pesmi mnogo užitka in razmišljanja o grozi in upor, s katerima se je avtor soočal ob svojem obisku v Nikaragvi.

Razstava v Slovenj Gradcu

Konec minulega leta so v Umetnostnem paviljonu v Slovenj Gradcu odprli razstavo izbora iz etnografske zbirke Slovenske prosvetne zveze. V tem primeru gre za prikaz lončarstva, panjskih čelnic, orodij in drugih predmetov, s katerimi so živeli in jih uporabljali naši predniki. To je tudi prikaz kulturnega izročila naših dedov, ki so dali naši deželi pečat visoke kul-

turne razvitosti.

Za razstavo je, tako kot v drugih slovenskih mestih, tudi v Slovenj Gradcu močno zanimanje, saj si jo je ogledalo že več kot tisoč ljudi, zlasti mladih. Kot nam je povedal tajnik SPZ dr. Janko Malle (na sliki ob ogledu razstave v Slovenj Gradcu) jo bodo prikazali tudi na Dunaju in v drugih avstrijskih mestih.

Literarno branje v KSSŠ na Dunaju

Velike pozornosti so bili deležni slovenski pisatelji na zadnji prireditvi Kluba slovenskih študentov in študentk v decembru. Vabilu na literarni večer so se odzvali Fabjan Hafner (Gradec), Janko Messner in Kristijan Močilnik (Celovec) ter Jani Oswald (Dunaj). Messner je ob tej priložnosti predstavil nekaj svojih tekstov iz nove knjige „Gorše storije“, ki je izšla lani pri Založbi Drava in je vključena v knjižni dar Slovenske prosvetne zveze.

Prestopili smo prag novega leta. Kot predstavnik Slovenske prosvetne zveze naj bi v tem trenutku ponovno ocenil delovanje svoje organizacije, hkrati pa tudi odprl pogled v prihodnost. Oboje se mi nekako upira. Dobro delo se samo hvali, pomanjkljivosti pa tudi z gostobesednim olepševanjem ni mogoče prikriti. Javno izrečeni načrti pa obvezujejo in

KOMENTAR

TOMAŽ OGRISA

Zakaj ne bi bili drugačni kot brezoblična masa?

hkrati omejujejo ustvarjalno svobodo, katere je nekaj treba tudi v organizacijskih strukturah.

Zato naj bo na začetku beseda zahvale. Delo v administraciji se pogosto omalovažuje, pa vendar Janko Malle, Vida Obid in Danica Kežar neredko opravljajo prav težko delo, ki jim ne dopušča svobodnega načrtovanja prostega časa. Številni sodelavci in odborniki, zlasti tisti v krajevnih društvih in skupinah, pa sploh žrtvujejo precejšen del svojega prostega časa za ustvarjanje, ki bogati našo slovensko kulturo. Po večini tega niti ne občutijo kot žrtev, temveč so z veseljem pri stvari, kar je za vse nekako spodbudno. Prisrčna jim hvala!

Tudi v minulem letu je bilo veliko število prireditev in akcij. Naštevanje je nesmiselno, vrednotenje in ocenjevanje pa tvegano. Močno izstopa koncert pesmi zatiranih narodov, ki ga je pod geslom „Ponižani in razžaljeni“ pripravil šentjakovski zbor pod vodstvom Lajka Milisavljeviča. Šentjakobčani so v zborovsko glasbo vnesli razsežnost, ki presega našo utesnjenost. Tudi z osrednjim koncertom Slovenske prosvetne zveze smo skušali premakniti kretnice. Obe prireditvi kažeta, da je smiselno povezovati različna področja kulturnega ustvarjanja. Gledališka, glasbena, besedna in likovna umetnost imajo pomnoženo izpovedno moč, če skupno nastopijo. Zato vabim ustvarjalce, da bi se še bolj kot doslej brez nezaupanja in ljubosumja odpirali drug drugemu in se v večji meri lotevali skupnih projektov.

Delo v kulturi in za kulturo terja vedno večjo profesionalizacijo. Strokovnost ni potrebna le na glasbenem, gledališkem, filmskem, izobraževalnem, literarnem področju, vse več strokovnih pristopov bo treba tudi v kulturni animaciji in gojitvi družabnosti. Pogoji za tak način dela žal zaenkrat še niso najboljši. Vse to mnogih stane, treba je več poklicnih sodelavcev, in tistim, ki se iz golega idealizma in brezplačno udinjajo slovenski kulturi, bo treba najti pomoč za poglabljeno delo. Uspehi, tudi če niso merljivi z množičnostjo obiska prireditve, ob dovolj resnem pristopu ne izostanejo. Taki uspehi bodo tudi bolj učinkovali kot vsi pozivi za ohranjanje in učenje slovenskega jezika.

Učenje jezika in s tem ohranjanje slovenščine koroški deželi poteka na več ravneh: Prva raven je prav gotovo materinščina. Za to se ljudje odločajo v družinah, ali pa tudi ne. Starši in pozneje otroci tako najbolj zgovorno in tudi najbolj prepričljivo kažejo, da se zoperstavljajo prilaganju,

asimilaciji. S tem že, in ne šele po kakih pogumnih nastopih v javnosti, postane družina zaznamovana, stigmatizirana. Zakaj tudi ne? S tako drugačnostjo lahko na zelo prijeten način izstopamo iz mase, ki nima nobenega obraza.

Drugo raven učenja slovenščine pa najdemo v šoli ali pri tečajih za odrasle. Slovenščina dobiva v večini primerov, ki jih je vedno več, mesto drugega, da ne rečemo tujega jezika. Mnogi ljudje prav dobro obvladajo tuje jezike, toda to znanje še zdaleč nima tiste čustvene, bližinske, zaupne, prisrčne razsežnosti, kot jo more imeti materinščina.

Odziv okolja na slovenski jezik in slovensko kulturo je včasih neprijeten, včasih pa tudi prav spodbuden. To, da se nemško govoreči Korošci v vedno večji meri učijo slovenščine, je dragocen in tudi najbolj prepričljiv doprinos k medkulturnemu sodelovanju v deželi. Sploh pa predvsem Slovenci iščemo in koristimo možnosti za notranjekoroško kulturno izmenjavo.

Težišča našega dela v bližnji prihodnosti naj bi bila v obrisih nakazano približno naslednja:

- a) močnejše povezovanje posameznih društev preko central in s tem poglobitev dejavnosti;
- b) več pozornosti do obrobni predelov dvojezičnega ozemlja;
- c) pregled in ocena odnosa do nezavednih Slovencev in do dvojezičnosti;
- č) sprostitve dela in opuščanje nepotrebnih krčev, prisile, borbenosti in odpora.

Slednje se obrača proti nam samim. Politični razkol med koroškimi Slovenci je postal tako globok in boleč, da bomo kot kulturni delavci morali resno razmišljati o konkretnih ukrepih in akcijah, ki bodo znale vnesti v naše medsebojno občevarje spet nekoliko več politične kulture in s tem več medsebojnega spoštovanja in smisla za skupnost kljub različnosti. Pri Slovenski prosvetni zvezi se priznavamo k pluralizmu, torej usmeritvi, kateri botruje misel, da resničnost sloni na različnih, samostojnih in neodvisnih pogledih. Nikogar ne izključujemo zaradi svetnonazorskih gledanj, političnih opredelitev ali osebnega mišljenja. Tako nam tudi sodelovanje s partnersko organizacijo, Krščansko kulturno zvezo, ne dela težav. Skupno se bomo morali potruditi, da bomo zamašili razpoke, ki so nastale v politiki.

Vsem prijateljem, sodelavcem in znancem želim mnogo zdravja, sreče, veselja v novem letu, pa tudi obilo uspehov pri našem skupnem naprežanju.

T. Ogris
Predsednik Slovenske prosvetne zveze

20-letnica KKD

„Jubilejne 20. Koroške kulturne dneve tokrat prvič organiziramo na univerzi. Za zamenjavo lokacije smo bili prisiljeni predvsem tudi iz finančnih vzrokov“, je dejal dr. Janko Zerzer, hkrati pa tudi poudaril, da so stroški pač pogojeni tudi s tem, da „smo od vsega začetka sledili načelu, da morajo biti kulturni dnevi razumljivi vsem Korošcem.“

Tudi zastopnik SAZU dr. Bogo Grafenauer je kulturne dneve ovrednotil za zelo pozitivne, saj so „prva skupna iniciativa obeh organizacij poleg koordinacijskega odbora, ki pa ima povsem druge naloge“. Dejal je tudi, da je bila odločitev za koroške kulturne dneve zelo pravilna, saj se je izkazalo, da njihova vsebina vzbuja precej zanimanja.

Direktor Slovenskega znanstvenega inštituta dr. Avguštin Malle je poudaril, da je v zadnjih letih uspelo prireditve poglobiti predvsem vsebinsko. Za primer takega poglobljanja je navedel, da so imeli svoj prostor na zadnjih kulturnih dnevih tudi mladi študentje, ki so predstavljali svoje prve znanstvene poskuse. Prav ob tem, da število raznih študij, diplomskih nalog in disertacij – tudi ob zadostnem upoštevanju slovenske strokovne literature raste, pa se po mnenju dr. Malleja pojavlja tudi problem: „Premalo je resnosti pri sprejemanju rezultatov tega znanstvenega dela, sami jih vse premalo upoštevamo pri našem vsakdanjem delu.“

Kot sopobudnik kulturnih dnevov je spregovoril tudi nekdanji rektor ljubljanske univerze dr. Nace Šumi, ki je obžaloval, da ni bilo mogoče uresničiti bolj široke zasnove, „očitno zato, ker se obe slovenski politični organizaciji na Koroškem nista znali sporazumeti“. Na nekatere kritike, da je preveč zgodovinskih predavanj, pa je Šumi odgovoril, da namen KKD nikoli ni bilo samo obravnavanje aktualne vsakdanjosti, temveč pretres širine, tako v strukturnem kakor tudi v zgodovinskem in prostorskem pogledu.

dr. Avguštin Malle

dr. Nace Šumi

Predavanja in razprave

Že iz prvih prispevkov na letošnjih koroških kulturnih dnevih je, kot je ugotovil neki diskutant, vela bolj zaskrbljenost kot pa slavnostna beseda. Morda pa je prav v tem dejstvu lahko videti tudi pozitivno stran, saj se je o problemu znanstvenega dela začela resnejša razprava. Zaskrbljenost in negotovost pa je čutiti v dvojnem pomenu, saj ni razjasnjen odnos do znanstvenega dela oz. znanosti ne pripisujejo vsi enake pomembnosti, po drugi strani pa je bilo tudi na kulturnih dnevih slišati dosti razhajajoča se stališča o problematiki nadaljnega delovanja in smeri razvoja Slovenskega znanstvenega inštituta samega. Bilo je očitno, da gre vsaj za dve predstavi o nadaljnji obliki in smeri raziskovalnega dela, toda kritika in zagovor ene ali druge sta bila vsaj na kulturnih dnevih premalo konkretna.

Usodno leto 1918

Dr. Vasilij Melik je v svojem referatu poudaril, da je bilo leto 1918 „eno najusodnejših v slovenski zgodovini... Poraženci so bili v plebiscitu na Koroškem, poraženci so bili na ozemlju, ki ga je pripadlo Italiji, zlasti so bili poraženi v Trstu, ki je bil sicer vedno italijanski, a pred vojno hkrati tudi največje slovensko mesto.“ Melik pa se je dotaknil tudi sedanjih razmer in dejal: „Take države, kakršno imamo ta trenutek, si gotovo nismo želeli. Ne vemo, kaj nam bo prinesel razvoj, vemo pa, da hočemo kot samostojen narod in še posebej zato, ker smo majhni, živeti na svojem ozemlju po svoji volji in na svoj način. Od uresničevanja teh zahtev bo odvisna tudi naša oцена leta 1918.“

Dopoldanski predavanja

drugega dneva 20. Koroških kulturnih dnevov sta bili posvečeni varstvu človekovih pravic v Jugoslaviji in Avstriji.

O človekovih pravicah v Jugoslaviji in Avstriji

Dr. Ljubo Bavcon, profesor kazenskega prava na univerzi v Ljubljani se je v svojem predavanju o varstvu človekovih pravic v Jugoslaviji lotil najprej zgodovinske dimenzije problema. Šele po sprejemu Splošne deklaracije o človekovih pravicah v združenih narodih leta 1948 se je začelo novo obdobje človekovih pravic, je dejal Bavcon. Prej so bile bolj sredstvo boja med dvema velikima blokoma, sedaj pa je tudi možno, da država, ki krši človekove pravice, izgubi svojo mednarodno pravno legitimnost. Ljubo Bavcon je poudaril, da pravo ne more biti v prvi vrsti sredstvo proti kriminaliteti, temveč naj poskrbi za ohranitev dostojanstva človeka tudi tedaj, kadar je obtožen!

Med paradokse sodobne zgodovine je uvrstil dejstvo, da se je socializem kompromitiral prav z neupoštevanjem človekovih pravic, čeprav je delav-

sko gibanje nastalo prav iz teh vzrokov.

Bavcon je tudi podrobno opisal naloge Sveta za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri SZDL Slovenije, katerega predsednik je. Od oktobra je svet obravnaval že 300 individualnih primerov, od teh jih je 100 že rešil. Svet, ki deluje avtonomno, hoče biti del javnega kontrolnega mehanizma.

Podpredsednik Avstrijske lige za človekove pravice Feliks J. Bister pa je v svojem predavanju poudaril, da se bomo – neglede na to ali živimo v Jugoslaviji ali Avstriji – morali še dolgo prizadevati za uresničitev človekovih pravic. Avstrijska liga je bila ustanovljena leta 1926 in je včlanjena v najstarejše tovrstno združenje, ki ima svoj sedež v Parizu (Federation internationale des droits de l'homme). Že po letih je morala pod avstrofašističnim pritiskom prenehati s svojim delovanjem. L. 1945 je bila obnovljena. Bister je poudaril, da skuša liga senzibilizirati javno vest glede kršenja človekovih in državljanskih pravic. Potrebno je veliko truda, da pristojne instance določenih problemov več ne zanikujejo, da jih sploh obravnavajo.

Študijo so predstavili: dr. Moritsch, Eichwalder in Grafenauer. Slike: Kokot (1), Mohar (3), Wieser (3)

Varujmo izročilo lepot slovenskega jezika!

Prireditve, ki sta jo v okviru 20. Koroških kulturnih dnevov organizirali Katoliška

mladina in Krščanska kulturna zveza, je potekala pod naslovom: Iz zakladnice slo-

venske besede s podnaslovom Slovenščina, moj jezik; v Modestovem domu v Celov-

cu, glavni nastopajoči pa je bil znani igravec Polde Bibič iz Ljubljane.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris se je na kratko spomnil govora dr. Jožka Tischlerja pred točno 50 leti, ko je kot takratni predsednik SPZ ugotavljal, da „so pred nami težki časi“. In tako je tudi bilo. Tedaj mu je bil ob strani dr. Franci Zwitter, ki je bil kot odbornik, kasneje predsednik in sedaj predsednik nadzornega odbora vseh 50 let v prvih vrstah SPZ. Ogris je s tem obema izkazal našo hvaležnost in poudaril, da sta se kljub različnim političnim nazorom vedno srečevala tudi ob hudih nasprotjih in da je njuna zasluga, da imamo skupno spomenico ter da sta bila oba tabora, enotna v narodnostnih vprašanjih.

Nastop Poldeta Bibiča je bil pravo popotovanje po slovenskem slovstvu. Bral in recital je iz del mojstrov pisane besede od vsega začetka do

današnjih dni. Med drugimi smo slišali tekste Vodnika, Levstika, Prešerna, Cankarja, Župančiča, Ketteja, Kosovele, Gregorčiča, Gradnika in sodobnih piscev kot so Jančar, Zajc, Januš in drugi. To je bil lep večer in vsi, ki so imeli priložnost videti in prisluhniti mojstrskim interpretacijam Poldeta Bibiča, so brez dvoma doživeli najplemenitejše dosežke slovenske literature, ki so vsakemu posebej utrdili ljubezen do materinega jezika in zavest, da je slovenska kultura na nivoju kultur velikih narodov.

Tudi prispevek mladine, ki se zaveda lepot slovenskega jezika, je bil nedvoumen poziv vsem, ki zanemarjajo slovenski jezik. Miha Vrbinc je prečital odločitev iniciative „Slovenščina, moj jezik“, ki je izziv za novo razmerje do slovenščine, poziv h govorni kulturi, hkrati pa tudi osnova za novo kvaliteto dvojezičnosti.

Priključimo se njihovu pozivu, kajti mladina je naša bodočnost – tudi pri ohranitvi materinega jezika.

Polde Bibič je živo predstavljal lepote slovenskih besednih stvaritev in za svoj nastop žel buren aplavz

na kulturnih dneh 1988

jo. To velja za probleme tujih državljanov, probleme beguncev, etničnih in socialnih skupin.

Diferenciacija...

„Proces nacionalne diferenciacije na Koroškem ob primeru Štefana, Blač, Borovelj in Železne Kaple“ je bila tema popoldanske prireditve. Pod vodstvom univ. docenta dr. Andreasa Moritscha so Astrid Eichwalder, Heidi Grafenauer, Peter Oberdammer, Thomas Wiltner in Brigitte Kuchar predstavili prve izsledke razprav ob primeru omenjenih vasi. Kot je uvodoma dejal dr. Moritsch, gre za projekt Evropske raziskovalne skupnosti v Strassbourgu, ki je leta 1983 sklenila, da po vsej Evropi razišče narodnostna vprašanja. Delo dveh avstrijskih skupin bo predvidoma zaključeno do poletja 1989 in bo izšlo kot publikacija. Prva raziskuje vaški družbeni položaj, druga mestnega. Študentje, ki raziskujejo v koroških vaseh, izhajajo iz spoznanja, da na Koroškem v prvi polovici 19. stoletja ni bilo diferencirane narodne zavesti, ne slovenske ne nemške. Medtem,

ko so bili narodnozavedni le posamezniki, se je sredi pretekle stoletja začela močna narodna diferenciacija, ki je zajela široke plasti ljudstva. Pred 1. svetovno vojno pa je bila Koroška razdeljena na dva nacionalna tabora.

Med Slovenci razlikuje dr. Moritsch dva modela nacionalne identitete. Prvi, t.i. katoliškokerikalni, je veljal vse do 2. svetovne vojne, njegovi nosilci pa so bili duhovniki. V narodnoosvobodilni borbi se je uveljavil drugi, oefovski, ki je po mnenju dr. Moritscha zelo antifašističen, pa tudi protinemški. Menil je, da bi morali razmisliti, kaj so danes dejavniki naše narodne identitete. Po njegovem mnenju oba modela nista več veljavna, namesto tega bi se morali ozreti v bodočnost, v multietnično in multikulturno družbo.

Imenovani študentje so Moritscheva izvajanja podkrepili z obširnimi znanstvenimi gradivom.

Odpiranje tokov...

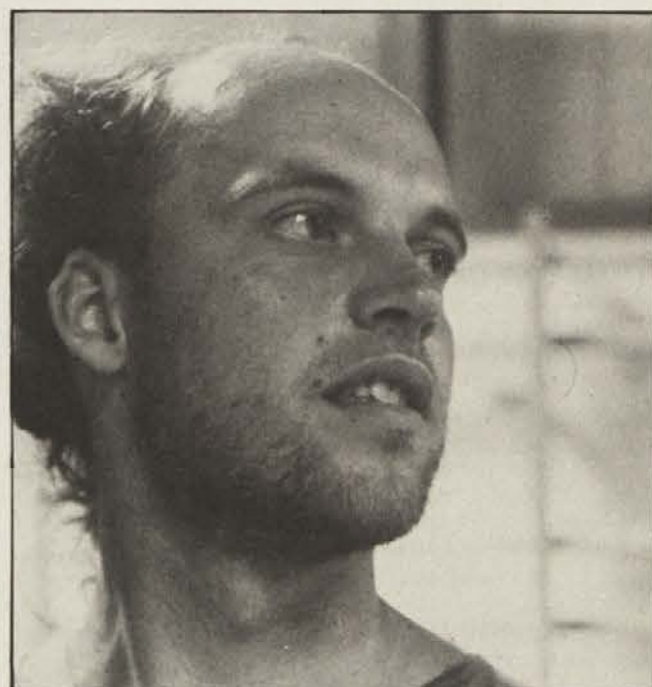
S podijsko diskusijo o „Urbanizaciji in manjšinah v alpsko-jadranskem prostoru“ so se končali 20. Koroški kulturni dnevi.

Univ. prof. dr. Vladimir Klemenčič je nakazal probleme manjšin v obmejnih območjih. Zanj je logično, da je reševanje problemov, ki nastajajo zaradi odpiranja tokov, v tesni povezavi z reševanjem problemov manjšine. Navedel je 10. točk sklepov simpozija o manjšinah v Val d'Aosti, v kateri je rečeno, da je manjšino treba varovati znotraj ekonomskega, kulturnega in političnega življenja z doslednim ustvarjanjem funkcionalne dvojezičnosti. Ta pa mora biti obojestranska, je poudaril Klemenčič.

Dr. Albert F. Reiterer je obravnaval problematiko Slovencev v povezavi s preseljevanjem s podeželja v Celovec. Ker so Slovenci v Celovcu zaradi Zakona o narodnih skupinah ob svoje pravice, je za Reiterja odločilnega pomena, da glavno mesto tudi uradno postane dvojezično. Zahteva, je dejal, je toliko bolj utemeljena, saj je Celovec tudi center dvojezične Koroške.

Članice Delovne skupnosti Alpe-Jadran sicer sporazumno rešujejo gospodarska, prometna, turistična in druga vprašanja, niso pa zmožne reševati problemov manjšin, je poudaril Hans-Jörg Waldner in menil, da vlačijo za seboj paket nerešenih vprašanj. Dejal je, da se manjšine premalo povezujejo med saboj, zato je predlagal več stikov med njimi.

Manjšina, potisnjena s hrbtom proti Karavankam, nima bodočnosti. To ima le, če bo znala postati center geografske regije in bo njen jezik dobil novo funkcijo v novi družbi, je v svojem prispevku izpostavil dr. Franci Serajnik. Zelo kritično in odprto se je lotil problema hitre asimilacije in vprašanja nekaterih sodobnih izzivov za slovensko narodno skupnost na Koroškem.

Tevžja igra Mihi Mischkulnik, kmet iz Bilčovsa.

„Tevžej“ – izziv v črno-belem

Je mogoče v 20 filmskih minutah povedati več in hkrati odpreti več vprašanj, kot jih je „Tevžej“? Običajno ne. Tudi dolgočasil se zagotovo ni nihče. Marsikdo pa je bil še ure po filmu razburjen.

Film je nastal iz notranje potrebe, je dejal režiser. Kaj se je zgodilo v dušah (in z dušami ljudi), da je nastal takšen grozljiv film, je vprašal eden izmed gledalcev. Je to podzavesten odraz dogajanja na Koroškem?

Zakaj v filmu ne najdeš več slovenskih kulturnih elementov, sprašuje nemško govoreča gledalka. Mislim, da je Tevžej „koroški domovinski film“ odgovarja Marjan Sticker. In verjetno vpraševalka ni bila edina, ki je pričakovala s številnimi klišeji o Slovincih poslikan film.

Toda „Tevžej“ ne omogoča klišejem časa ne prostora. Trga jih. Kot tudi prelamlja tabuje. Sicer ne kaže kaj prepovedanega; toda naglica, s katero si sledijo realistične slike iz vaške vsakdanjosti, pretrse nekoga na enem mestu, drugega drugje. In ko si ga bo gledalec ogledal tretjič, bo verjetno šele dojel večino izpovedi, ki jih vsebujejo metaforične slike.

Pijančevanje, posiljevanje ženske, porod, psovanja, samomor, procesija, molitev, odstranitev mrtvega trupla Tevžjeve matere, Tevžjev obup, njegove vprašujoče oči;

obvezovanje ran na križ pribitega Jezusa in snemanje teh obvez... klanje, fotografiranje, streljanje, beg, podiranje dreves in utapljanje – vse te slike iz filmske govorice je treba šele besedno in smiselno ujeti in si ustvariti podobo prepletajoče se realnosti in fantazije.

Filma si ni mogoče ogledati kar mimogrede, zahteva vso pozornost gledalca. V toliko je prvi film, ki prihaja iz vrst koroških Slovencev, brez dvoma zelo zahteven in v polni meri odraža hotenja ustvarjalcev. In ker se poslužuje obče razumljive filmske govorice brez vsakršnih dialogov, ga bodo s prizadetostjo gledali gotovo tudi drugod.

Jože Horvat, filmski svetovalec z Jesenic, je ocenil, da spada „Tevžej“ zagotovo v vrh amaterskih filmov, ker je kompozicija slik odlična, ker so bili režija in igralci dobri, in še montaža je izvrstna. Horvat že vzpostavlja stike s festivali amaterskih filmov v Jugoslaviji, Italiji in na Češkoslovaškem. Ne izključuje, da bo film dobil kako nagrado.

„Močan je šele tedaj, če stoji na glavi“ pravi režiser o Tevžejih. Morda pa je tudi Tevžjevo utapljanje ob koncu filma treba obrniti na glavo, da iz filmske smrti nastane samozavestnejše življenje brez tabujev?

Vinko Wieser

O manjšinah v uradni družbi so razpravljali Domej, Klemenčič, Reiterer, Serajnik in Waldner (z leve)

„Posebnosti“ zaradi vsebine

Založba Drava in Slovenski znanstveni inštitut sta v letu 1988 izdala v okviru zbirke disertacij in razprav vrsto knjig, ki so zaradi vsebine prav gotovo nekaj posebnega. Medtem ko smo o predstaviti nekaterih že poročali, sta založba Drava in SZI na 20. Koroških kulturnih dnevih poleg že znanih predstavila najnovejše znanstvene publikacije. Kakor je uvodoma poudaril dr. Avgustin Malle, je posebnost teh knjig v tem, da sicer na Koroškem ne bi izšle, ker ne bi našle ne založnika ne izdajatelja.

Naslovni škof univ. prof. dr. Vekoslav Grmič je avtor knjige „Krščanstvo in socializem“, v kateri je v nemščini objavljen izbor predavanj o kritičnem krščanstvu. Razmišlja o vprašanjih, ki se zastavljajo ob teoloških razglabljanjih v socialistični družbi. Med Marxovimi idejami in krščanstvom je veliko sorodnega, je poudaril Grmič na predstavitvi in opozoril, da je biblija vsepovsod navzoča v Marxovih in Engelsovih delih. V svojih razmišljanjih gre Grmiču predvsem za dialog med marksističnimi socialisti in katoliki, ki so po njegovem

lahko drug za drugega kritični izziv. In v tem smislu je Grmič izrekel upanje, da bo knjiga nagovorila vse ljudi, ki so dobre volje.

Mag. Klaus-Börge Boeckmann, mag. Karl Michael Brunner, mag. Mariola Egger, mag. Georg Gombos, mag. Marija Jurič in univ. prof. dr. Dietmar Larcher so avtorji študije „Dvojezičnost in identiteta“, ki je izšla sedaj tudi v knjižni obliki. V imenu delovne skupine sta Marija Jurič in Dietmar Larcher spregovorila o znanstvenih izsledkih, ki jih je skupina javnosti sicer že predstavila.

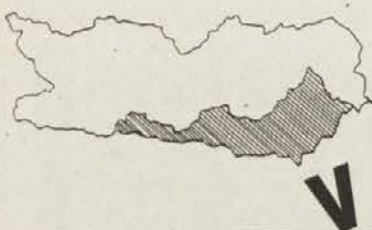
V knjigi „Stanovati in graditi na južnem Koroškem“, ki jo je predstavil Albert F. Reiterer, so objavljeni izsledki raziskovalnega projekta, pri katerem so nadalje sodelovali Winfried Steiner, Bruni Schröcker in Peter Reiterer. Kakor je poudaril Reiterer, gre v študiji poleg gradbeno-tehničnega vidika tudi za identiteto, ki se odraža v načinu gradnje. Veliko pomembnost pa so avtorji študije namenili tudi socialnemu vidiku gradnje.

Dr. Vladimir Wakounig je predstavil zbornik „Slowenische Jahrbücher 1986-88“ s težiščem na medsebojnem kulturnem in jezikovnem vplivanju na Koroškem.

V njem je tudi ponatis Ringlovega predavanja o koroški duši. Novosti iz zbirke disertacij in razprav so res pestre in zanimive, za Koroško pa so zaradi vsebin, ki jih nudijo, še poseben izziv.

Po premieri filma so na vprašanja odgovarjali: (z leve) Miha Dolinšek (kamera), Milka Hudobnik (organizatorica), Marjan Sticker (režija) in Mihi Mischkulnik (Tevžej)

V ZRCALU

Kljub odseljevanju so aktivni

SLOVENJI PLAJBERK. – Kraji, iz katerih se domačini odseljujejo, niso vedno prisiljeni v kulturno pasivnost. Gostovanja so v takem primeru sredstva zanimive kulturne izmenjave. V nedeljo, 4. decembra so v gostilni Sereinig v Slovenjem Plajberku gostovali gojenci Mladinskega doma SSD iz Celovca z igro „Atomske bombe ni več“, s katero so že dvakrat nastopili v Celovcu in enkrat v Trstu. Ni čuda, da je bil obisk dober, ko pa so bili med igralci številni Plajberžani, ki obiskujejo slovensko gimnazijo v Celovcu.

Priznanje je poželo tudi gostovanje šolarjev ljudske šole Slovenji Plajberk 14.

Družaben dan upokoencev

PLIBERK. – Društvo upokoencev v Pliberku že v kratki dobi svojega obstoja razvija veliko dejavnosti. Minuli teden se je nad 120 članov zbralo v Vogrčah na družabnem popoldnevu, ki so ga pripravili odborniki društva, Helena Močnik, Lipej Kolenik, Stanko Vavti in Janez Apovnik. Upokoencev so zapeli vogrški šolarji, zaigrala pa šmihelska godba na pihala. Kristo Srienec je bral iz svojih spominov, vse navzoče pa je pozdravil mestni svetnik EL Mirko Kumer.

Telič izpuščen

PLIBERK. – Vinka Teliča, ki ga je sodišče v Ljubljani obsodilo na 15 let ječe (osumljen je bil, da je kot domobranec proti koncu vojne izvršil vojne zločine proti civilnemu prebivalstvu in vojnim ujetnikom), so pred božičem predčasno odpustili iz zapore v Dobu.

Štefanovo in silvester sta tudi za slovenska društva po južnem Koroškem praznika, katera velja pošteno proslaviti. Da imajo tovrstne prireditve tudi širok odmev, so pokazali ples na Štefanovo v Globasnici, silvestrovanje v Borovljah (glej sliko), kjer je zaigral ansambel Zmeda, ter ples v novo leto, ki ga je pripravil SSK Obir v hotelu Obir v Železni Kapli. Na slednji prireditvi je igral znani ansambel Rendez-vous.

decembra na božičnici Slaviščičnega inštituta celovške univerze. V svojem dvojezičnem sporedu so zaigrali kratke prizorčke. Z istim sporedom so se predstavili že teden dni prej pri Foltu, kjer so na miklavževanju sodelovale tudi pevsko-instrumentalna skupina, igral-ska skupina, zbrana okrog Ingrid Laussegger ter skupina staršev.

Nastopi mladih organistov...

CELOVEC. – V četrtek, 19. januarja 1989, ob 16. uri bodo v cerkvi Sv. Eme v Celovcu nastopili mladi organisti Glasbene šole na Koroškem Janja Kassl, Saša Kassl, Jozef Starz, Ivanka Lipar in Hanzej Sticker. Izvajali bodo dela J.S. Bacha, V. Luebecka, H. Sattnerja, M. Corretta in A. Jobsta.

Tudi sicer so učenci glasbene šole ob božiču večkrat nastopili. Še več nastopov pa načrtujejo v januarju.

Lovro Sodja

Novi prostori

CELOVEC. – V celovški Domgasse 19, v tretjem nadstropju, je Koroška dijaška zveza dobila svoje nove prostore, za katere se je zelo dolgo borila. Kot je znano, so kadazejenci morali namreč zapustiti prostore v Mohorjevi hiši. V novih prostorih si mladi obetajo, da bodo svoje načrte lahko boljše izvajali.

Niko Marktl 89!

ROŽEK. – V Rožeku je Niko Marktl pred kratkim praznoval svoj 89. rojstni dan. Zvestemu bralcu Slovenskega vestnika iskreno čestita tudi uredništvo!

Aus den OBIR TROPFSTEINHÖHLEN — Eisenkappel-Südkärnten

Jame v Obirju kmalu na ogled

Pogajanja segajo že daleč v preteklost, saj so jame v Obirju odkrili točno pred 100 leti. Toda krog ljubiteljev je prodrli šele z novjšimi iniciativami, tako da so se zdaj občine velikovškega okraja združile in skupno začele s pripravi na novo turistično ponudbo. Jame v Obirju bodo – če bo šlo vse po načrtu – že kmalu dostopne tudi širši javnosti.

Občina Železna Kapla je na svoji zadnji seji sklenila, da se pri novi družbi udeleži s

255.000 šilingi, tako da bo lahko tudi soodločala pri izgradnji in obratovanju tega novega projekta. Pa tudi ostale občine so pripravljene pomagati, saj si od te naravne atrakcije pričakujejo tudi pozitivne posledice za povečanje turističnega prometa v svojih občinah. Velikovške občine bodo tako prispevale skupaj 1,6 milijona šilingov, nekatere več, druge manj, deleži pa se gibljejo od 50.000 do 400.000 šilingov. Občine Suha, Ruda, Djekše in Gre-

že dalj časa se na južnem Koroškem obeta nova turistična privlačnost: jame v Obirju. Vse občine iz okraja Velikovec so se pridružile pobudnikom in vsaka po svojih močeh prispeva k temu, da bi jame kmalu postale dostopne za letoviščarje in seveda tudi domačine. Občina Železna Kapla pa je skupno z „Društvom jame v Obirju“ ustanovila tudi posebno društvo, ki bo skrbelo za vzpostavitev in obratovanje tega podjetja. Ustrezni sklepi so bili sprejeti na zadnjih občinskih sejah.

binj bodo prispevale po 50.000 šilingov, Globasnica 70.000, Galicija 80.000, Žitara vas 100.000, Dobrla vas, Velikovec in Železne Kapla po 200.000, Škocijan 400.000, Pliberk pa naj bi se udeležili s 150.000 šilingi, toda sklep še ni bil sprejet.

Skupni stroški (s parkiriščem in drugo infrastrukturo vred) bodo znašali 25,3 milijona šilingov, levji delež teh pa bo pokrila deželna vlada iz raznih postavk svojega proračuna.

Z občinskih sej – Z občinskih sej

Izpolnili dolžnost: grb SRCU

DOBRLA VAS. – Pred tremi leti je EL Dobrla vas prvič vložila predlog, da bi občinski svet podelil občinski grb Slovenskemu prosvetnemu društvu „Srce“. Tedaj pa tudi pozneje so občinski možje ta predlog brez utemeljitve zavračali. Slednjič pa so z izjemo zastopnika svobodnjakov Stermitza tej zahtevi ugodili. Sklep so utemeljili z dejstvom, da SPD „Srce“ poleg praznovanja 80-letnice v preteklem letu bistveno sooblikuje kulturnopodobo občine. Zastopnik Enotne liste Tine Wastl je ob tem pozitivnem sklepu izrazil prepričanje, da je dialog možen, če za to obstaja pripravljenost.

Občinski svet je najobširneje razpravljal o proračunu za leto 1989, ki predvideva dohodke in izdatke v višini 48.126.000 šilingov. Za upravo in politično zastopstvo bo občina potrebovala predvidoma skoraj 9,5 milijona šilingov, 7.874.000 šilingov za izobraževanje in šola-

nje, za zdravstveno oskrbo je v proračunu predvidenih 3,3 milijona šilingov (lani 2,6). Znižali se bodo izdatki za popravilo cest s 3,8 na 3,6 milijona šilingov. Za vzdrževanje vrtcev pa bo morala občina doplačati skoraj milijon šilingov.

V proračunu so se povečali tudi izdatki za razvoj gospodarstva usluge in za finančno gospodarstvo.

Uspeh iniciative vaščanov

ŽITARA VAS. – Občinsko predstojništvo je hotelo od Orsini-Rosenberga odkupiti kapelico na šentlipškem pokopališču in tam urediti mrliško vežo. Toda večina vaščanov se je temu načrtu uprla in zbrala skoraj 160 podpisov. Tako so bili predstavniki SPÖ in ÖVP prisiljeni, da so predlog umaknili z dnevnega reda občinske seje. Odbornik EL Tomaž Petek je ugotovil, da je ta umik uspeh iniciative vaščanov, hkrati pa

Kmalu odstop?

Župan v Straji vasi Millionig (ÖVP) je napovedal, da bo aprila 1989 odstopil, če bo njegov naslednik postal kak frakcijski kolega. Odbornik SVS Joz Schnabl je dejal, da Slovenska volilna skupnost pri volitvah župana ni podprla celotne ÖVP, temveč le Millioniga.

je tudi opozoril na vrsto še nerešenih vprašanj v tej zadevi.

Sicer je občinski svet sklenil, da dobi SPD „Trta“ za 80-letnico 5000 šilingov podpore, proračun občine pa znaša 16,7 milijona in je sestavljen brez predvidenega primanjkljaja.

Nova dvorana

ŠMARJETA V R. – Skupni proračun znaša letos 13,7, od tega pa samo izredni kar 6,7 milijona. Porabiti ga nameravajo za gradnjo večnamenske dvorane poleg ljudske šole in za prenovo šole. Stroške bodo večinoma pokrili s prispevki iz deželnega sklada za gradnjo šol.

Višji prispevek za odvoz smeti

KOTMARA VAS. – Občinski svet je zvišal prispevke za odvoz smeti (povprečno za 40 odstotkov). Odbornik EL Jože Wakounig je v razpravi opozoril, da ljudje med odpadki odmetujejo tudi dragocene surovine kot so star papir, steklo, belo pločevino in aluminijaste doze, namesto da bi jih odlagali v kontejnerjih, ki so postavljeni v ta namen. Sicer občino tarejo nizki lastni dohodki ter visoke dajatve deželi, tako da je morala svoj proračun

pokriti tudi s sredstvi iz rezerve. Sklenili so tudi, da bo ura občinskega delavca stala 180, občinskih strojev pa 420 šilingov.

Redka izjema: brez dolgov

GLOBASNICA. – „Naša občina ni zadolžena“, je bila pozitivna ugotovitev župana Sadjaka na zadnji občinski seji. Kljub temu pa je že iz proračuna za leto 1989 razvidno, da občina težko pokriva svoje izdatke. Letos

pričakujejo primanjkljaj v višini skoraj 760.000 šilingov pri skromnem proračunu 10 milijonov. Ob tem pa občino seveda prizadene tudi dejstvo, da so se nekatere obvezne deželne dajatve deželi zvišale kar za 25 odstotkov.

PISMI BRALCEV

Zakaj dve organizaciji?

Kot pripadniku slovenske manjšine se mi zdi čudno, da se sprašujete (sprašujemo) kdo in kakšni Slovenci smo! Ko sem doraščal (že nekaj desetletij od tega) smo živeli složni drug ob drugem brez preprirov, če pa je prišlo do tega, so bile krive stvari, ki so nepomembne.

Po teh dolgih letih (pet in pol let sem bil tudi vojak v službi nemškega škornja; od zapada do juga in vzhoda sem moral prekoračiti stotine kilometrov; bil je ukaz diktatorja) se sprašujem ali je morda tudi danes diktatura?

Sprašujem samo to: Kdo je ukazal, da morata biti dve organizaciji? Na to vprašanje odgovorite vsem, ki so še Slovenci! Kje se nahajamo in kam hitimo? Ta odgovor zahteva nekdo, ki je mnogo izkusil in danes ve, kam spada!

Ime uredništvu znano.

Zahvala Slovenskemu vestniku

SV je v torek, 22. novembra 1988, na mladinski strani objavil, da je na uredništvu možno zelo poceni dobiti blok vstopnic za kino, gledališke predstave oz. igre.

Midva z bratom sva prva poklicala na uredništvo in takoj prejela obljubljeni vstopnice. Zelo odobravama take ponudbe, saj je pomembno, da časopis nagovarja bralce z različnimi članki in ponuja ugodnosti, ki jih sicer nimajo. Kajti vsakdo ni tako dobro povezan z ustanovami kot n.pr. časopisi.

Kar tako naprej in prav lepa hvala Slovenskemu vestniku!

Dominik in Adrian Kert

Dunaj in Slovenci v 16. stoletju

Zadnje srečanje Dunajskega krožka v starem letu je bilo posvečeno zgodovinski temi. Univ. prof. dr. Primož Simonitti (avtor znamenite knjige „Humanizem na Slovenskem“) iz Ljubljane je predaval o Slovencih na Dunaju v 16. stoletju. Dunajska univerza je bila od ustanovitve (1365) dalje najpomembnejši center za ukaželjne iz slovenskih pokrajin. Sholastiki slovenskega porekla pa na Dunaju niso le študirali; glavno mesto cesarstva je v mnogih primerih postalo središče njihovih življenjskih interesov (mnogi so ostali na univerzi kot učitelji), čestokrat so sami postali pomembni nosilci humanistične miselnosti. Nekateri pa so našli pot tudi do najvišjih političnih in upravnih funkcij tako na almi mater kakor tudi v državni hierarhiji (Tomaž Prelokar je bil na primer m.dr. vzgojitelj mladoletnega cesarja Maksimilijana).

Na Slovenskem plesu v soboto bo za ples igral tudi ansambel „Zmeda“ iz Šentprimoža. Izmenoma bo nastopal z ansamblom „Henček“ iz Novega mesta. Privrženci „Zmede“ se navdušujejo nad mešanim repertoarjem, ki sega od domače, preko moderne do discolasbe. Od leve proti desni (sedijo: Marija Kežar, Helmut Sadnikar, Vladimir in Marjana Polzer, stojijo: Hanzi Kežar, Miha Stern, Kristijan Sadnikar in Heinz Luschnig).

Okrogla miza – znanost in manjšine
Brez znanja drsimo v nerazvitost

Tik pred božičem so se v Celovcu za okroglo mizo zbrali slovenski znanstveniki iz Trsta, Kanalske doline, Ljubljane, Dunaja in Celovca. Razprava, ki so jo organizirali Slovenski znanstveni inštitut iz Celovca, Slovenski raziskovalni inštitut iz Trsta in Inštitut za narodnostna vprašanja iz Ljubljane, je obravnavala temo: „Znanstveno-raziskovalno delo in narodne skupnosti“.

Eden izmed neposrednih vzrokov okrogle mize je bilo prav gotovo vprašanje: Kako naprej s celovskim Slovenskim znanstvenim inštitutom. Razprava pa je bila tudi začetek širše diskusije o sodelovanju na področju znanosti narodnostnih manjšin.

Ravnatelj SZI dr. Avguštin Malle je uvodoma spregovoril o raznih načrtih za prestrukturiranje dela SZI in med drugim spomnil na besede celovškega rektorja Hödla, ki je opozoril pred nevarnostjo novih tendenc na področju raziskovanja v Avstriji. Podpirajo namreč le to, kar je neposredno koristno. Toda takšen razvoj onemogoča vključevanje v širši svet. Podoben razvoj je opaziti tudi pri slovenski raziskovalni politiki. Malle je med drugim kritiziral, da slo-

venska znanost npr. še ni odgovorila na poročilo Avstrijske rektorske konference o položaju Slovencev na Koroškem in dodal, da univerzi v Ljubljani in Mariboru nimata načrta za raziskovanje koroškega dvojezičnega prostora. Lastno raziskovalno delo in znanje pripadnikov manjšine je odločilno za preživetje, je dejal Malle. Vsi avstrijski znanstveniki, ki pišejo o narodnostnih skupinah, uporabljajo dokumentacijo in knjižnico SZI. Nihče se ne brani prestrukturiranja, toda potrebni so realni delovni in finančni načrti.

Breda Pogorelec je menila, da ima celovški inštitut po 10 letih obstoja dobre rezultate in da mora manjšina ostati subjekt. Glavni problem pa se ji ne zdi vprašanje denarja, temveč problem pomanjkanja perspektiv.

Darko Bratina je iz svoje izkušnje poudaril, da so znanost, znanje in kultura strateški razvojni faktor, brez tega vsaka skupnost drsi v nerazvitost, v razpad. V tem sklopu je jezik zelo pomemben. Razvoj znanosti po svetu kaže, da se znanost standardizira, na drugi strani pa cveti raznolikost. Razvoj SLORIja v Trstu to potrjuje, postal je

namreč glavni inštitut za etnično problematiko v Italiji.

Vladimir Klemenčič je podprl samostojna znanstvena prizadevanja manjšin predvsem z opozorilom, da je manjšinska problematika v evropskih odnosih povsod prisotna. Glede učinkovitosti slovenske znanosti nasploh pa je menil, da je velikega pomena organizirano medsebojno informiranje.

Rektor Janez Peklenik je izpostavil izreden pomen razvoja ekonomskih vprašanj tega prostora. Pri strokovnem šolanju kadrov bi Slovenija lahko bolj sodelovala.

Boštjan Zupančič je govoril o različnosti pravnih sistemov v Jugoslaviji, Italiji in Avstriji in o potrebi po izobraževanju strokovnjakov za to pravno križišče. Potrebno pa bi bilo tudi intenzivnejše mednarodno primerjanje položaja manjšin.

Rudi Kropivnik je opozoril na rastoči pomen informacijskih storitev in na nevarnost, da Slovenci „odhajamo iz Evrope“.

Feliks J. Bister je pozval, naj prenehamo z javno razpravo o inštitutu in da je treba začeti reševanje s pomočjo vse slovenske družbe.

Teodor Domej je opozoril, da nove študije o odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo pripisujejo humanističnim vedam velik pomen v sosedskih odnosih.

Niko Toš pa je premišljeval o možnostih širjenja raziskovalnega potenciala inštituta, čeprav je na razvojnem precepu. Ljubljanska univerza, raziskovalna skupnost idr. naj bi preverili, kako je mogoče vključiti slovensko znanstveno delo na Koroškem nenazadnje tudi v projekt Slovenija 2000. v. w.

Zahvala za čestitke

Vsem organizacijam, inštitucijam ter vsem prijateljem in znancem se za voščila ob mojem 70. rojstnem dnevu zahvaljujem. Zaradi mnogoštevilnih čestitk mi dovolite, da se vsem zahvalim na ta način.

Janez Wutte-Luc
predsednik ZKP

Klub koroških Slovencev v Ljubljani podpira glasbeno šolo

Namesto venca na grob umrlega akademika univ. prof. dr. Frana Zwitterja je bilo v Sklad Folteja Hartmana vplačano 1.130.000 din. Prispevali so: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Znanstveni inštitut IOOF, Klub koroških Slovencev v Ljubljani, Občina Novo mesto, Arhivsko društvo Slovenije, sodelavci s filozofske fakultete der družine oz. posamezniki: Perše, Pollak, dr. Gestrin, Todorović, Lapajne, Zilič, Lenšček, Gombač, Stergar, Granda, Skodlar in Modic. Namesto venca na grob Janka Wiegeleja, Zahome, je družina Hochmüller iz Zagreba vplačala 200.000 din. Klub se s tem želi tako v lastnem imenu kot v imenu družin pokojnih zahvaliti vsem darovalcem. Ne smemo pa prezreti tudi prispevke / nakazila članov kluba, ki skupno dosežejo vsoto 98.000 din. To so družine oz. posamezniki: Schaschl, Novak, Rigler, Beguš, Janežič, Švajger, Hacin in Snoj. Tudi njim najlepša hvala. Omenjamo le prispevke v letu 1988.

Ne gre za velika sredstva, tudi sama akcija poteka več ali manj v internih krogih kluba ali po osebnih zvezah njegovih članov, glede na prejšnja leta, ko so prevladovali prispevki gospodarskih organizacij in ustanov, pa lahko ugotovljamo kvaliteten premik, premik k osebnim prispevkom rojakov in prijateljev Koroške v Sloveniji. S tem delom bomo nadaljevali in tudi ta članek naj služi temu cilju – pomoči Glasbeni šoli na Koroškem. Za bralce v Sloveniji: sredstva se zbirajo na računu Kluba koroških Slovencev v Ljubljani pri Ljubljanski banki, Ljubljana št. 50100-620-107-05-1057111-202479. Pri izpolnjevanju poštne ali bančne nakaznice pripišite „Za Sklad Folteja Hartmana“.

Umrli Erna Vouk

Po dolgi, težki bolezni je v četrtek 22. dec. umrla Erna Vouk, soproga bivšega nadzornika za dvojezično šolstvo Rudija Vouka. V soboto, 24. decembra so jo pokopali dobrolskem pokopališču.

Svojcem izrekamo iskreno sožalje.

SGZ – Slovenska gospodarska zveza
Slovenischer Wirtschaftsverband

želi vsem gospodarstvenikom širom Koroške ter preko nje in vsem sodelavcem srečno in uspešno leto 1989.

To želi v imenu vseh odbornikov prvi predsednik kom. sv. Franc Rutar, Tel. 04236-2262-33.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Petek 6. 1. 19.30	avla ljudske šole, Zahomc	KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA V SPOMIN DR. J. WIEGELEJA ob 35. letnici ŠD Zahomc.	Športno društvo Zahomc
Petek 6. 1. 11.00	Kulturni dom, Radiše	SADNA KOMEDIJA Revolucija v deželi sadja in zelenjave Nastopa: Lutkovna skupina dunajskih študentov	SPD Radiše
19.30	pri Miklavžu, Bilčovs	SADNA KOMEDIJA	SPD Bilka
Sobota 7. 1. 15.00	gostilna pri Mežnarju, Kotmara vas	SADNA KOMEDIJA Revolucija v deželi sadja in zelenjave Nastopa: Lutkovna skupina dunajskih študentov	SPD Gorjanci
Sobota 7. 1. 19.00	farna dvorana, Žvabek	GOSPOSKA KMETIJA veseloigra v treh dejanjih Nastopa: farna mladina iz Vogrč	
Nedelja 8. 1. 19.30	slavnostna dvorana občine Vrba, Vrba	AXEL CORTI bere TUCHOLSKEGA IN FRIEDA	Kulturring Velden
Nedelja 8. 1. 9.15	farna dvorana, Šentlupš	SADNA KOMEDIJA Revolucija v deželi sadja in zelenjave Nastopa: Lutkovna skupina dunaj- skih študentov	
11.00	farna dvorana, Železna Kapla	SADNA KOMEDIJA	
Nedelja 8. 1. 14.30	Kulturni dom, Šentprimoz	NOVOLETNI KONCERT Sodelujejo: Mlajši mladinski zbor, Vokalni ansambel in Mešani zbor SPD Danica. gost: pevsko-instrumentalna skupina „Trio iz Roža“	Slovensko prosvetno društvo Danica v Šentvidu
Nedelja 8. 1. 19.00	farna dvorana, Vogrče	GOSPOSKA KMETIJA veseloigra v treh dejanjih	farna mladina Vogrče
Ponedeljek 9. 1. 18.00	Pri kapucinih, Celovec	SLOVENŠČINA II. za napredujoče vodi: Franc Krištof, cena: 580 šil., termini: 16., 23., 30. jan.; 6., 13., 20. in 27. feb.; 6. in 13. marca.	Sodalitas
Torek 10. 1. 18.00	Katoliški dom prosvete, Tinje	SLOVENŠČINA ZA ZAČETNIKE II vodi: dir. Mirko Sreenc, cena 580 šil., termini: 17., 24., 31. jan.; 7., 14. 21., 28. feb.; 7. in 14. marca	Sodalitas
Sreda 11. 1. 18.00	pri kapucinih, Waaggasse 15, Celovec	SLOVENŠČINA ZA ZAČETNIKE II. vodi: Franc Krištof, cena 580 šil., termini: 18., 25. jan.; 1., 8., 15., 22. feb.; 1., 8., in 15. marca.	Sodalitas
Četrtek 12. 1. 18.00	Katoliški dom prosvete, Tinje	SLOVENŠČINA ZA NAPREDUJOČE II. vodi: dir. Mirko Sreenc, cena 580 šil., termini: 19., 26. jan.; 2., 9., 16. 23. feb.; 2., 9., in 16. marca.	Sodalitas
Četrtek 12. 1. 20.30	Kamot, Celovec	VITAMIN reggae – reggae predprodaja 90 šil., večerna blagajna: 120 šil.	Jazzclub Klagenfurt
Petek 13. 1. 9. – 16.00	Katoliški dom prosvete, Tinje	SEMINAR O AKTUALNIH VPRAŠANJIH OVČJEREJE Predavatelj: mag. dipl. inž. Drago Kompan in inž. Jury.	Kmečka izobraže- valna skupnost
Sobota 14. 1. 19.30	gostilna pri Tišlarju, Šentjanž	NOVOLETNI KONCERT Sodelujejo: Šentjanški tamburaši, Trio iz Roža, MoPZ Valentin Polanšek	Slovensko prosvetno društvo Šentjanž
Sobota 14. 1. 20.00	pri Šoštarju, Globasnica	16. Podjunski ples igra: ansambel Henček iz Novega mesta.	Slovensko kulturno društvo Globasnica
Sobota 14. 1. 19.00	gostilna pri Mežnarju, Kotmara vas	DISKUSIJSKI VEČER in srečanje s člani Odbora za varstvo človekovih pravic v Sloveniji Bojanom Korziko in Bojanom Sinko. Diskusijo vodi prof. Jože Wakounig.	Slovensko prosvetno društvo Gorjanci
Torek 17. 1. 9. – 16.00	Katoliški dom prosvete, Tinje	ŠOLANJE ZA SODELAVCE KMEČKE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI predavatelj: dipl. inž. Št. Domej, mag. H. Madritsch in dipl. inž. H. Mikl	KLS in Sodalitas

Slov. oktet dvakrat na Koroškem

6. 1. v
Zahomcu,7. 1. v
Celovcu

Svetovno znani Slovenski oktet gostuje v petek, 6. 1. ob 19.30 uri v ljudski šoli v Zahomcu, v soboto pa bo gost na Slovenskem plesu v Celovcu.

SLOVENSKI
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, teleks 42 20 86 ZSO. Glavni urednik: Ivan P. Lukan; urednika: Andrej Kokot, Andrej Mohar. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. Letna naročnina: 370 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 70.000 dinarjev. Oglasi: 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 3.600.000 dinarjev.

Zdravje – kdo
želi brošuro

Zdravljenje z močjo misli? Interesanti jo lahko naročijo pri Universelles Leben, Moosstr. 14, 5020 Salzburg

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 3. 1. 1989

		dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$	12,15	12,75
za 1 angleški funt	£	21,90	23,10
za 100 franc. frankov	f	201,00	211,00
za 100 ital. lir	Lit	0,93	0,98
za 100 dinarjev	DIN	0,20	0,28
za 100 švic. frankov	sfr	819,00	839,00
za 100 holand. guldnov	Hfl	614,00	630,00
za 100 nemških mark	DM	694,10	711,10

Posredujeta: Posojilnica-Bank
Zveza-Bank, Celovec

LOTTO

7 11 18 22 23 24 (40)
Joker: 977143 b.j.

TOTO

212 1X2 21X 211
Stava: 1:2, 0:0, 1:0, 1:1 b.j.

RAZSTAVE

Celovec

Kärntner Landesgalerie (od 7. 12. do 29. 1. 89)
– Posebna razstava – Maria Lassnig, akvareli.

Galerija Tinje (od 13. 1. do 15. 2.) – Z. Naber – akvareli.

Ljubljana

Narodna galerija (do 15. 1. 89) – Mednarodna razstava „Pota k moderni in Ažbetova šola v Münchnu“. – Razstava je odprta vsak dan razen ponedeljka od 10. do 19. ure.

Tinje

Galerija Tinje (do 13. 1.) – Razstava del Bogdana Potnika (akvareli in oljne slike).

1989: 94-krat „Slovenski vestnik“ za samo 370 šilingov!

Spoštovane bralke, spoštovani bralci!

Slovenski vestnik, najpogostejši časopis koroških Slovencev, bo v letu 1989 izšel kar 94-krat! Kljub razširjenemu obsegu in tedensko dvakratnemu izhajanju pa se bo letna naročnina zvišala samo za 70 šilingov! Prepričani smo, da smo za Vas izračunali ugodno ceno, po drugi strani pa se bomo v uredništvu potrudili, da Vam bo Slovenski vestnik tudi v letu 1989 „iz prve roke“ posredoval informacije z vseh področij.

Upokojenci, študenti

Posebno ugodnost nudimo upokojencem in študentom: naročnina za upokojence za leto 1989 znaša 300 šilingov, za študente pa samo 250 šilingov.

Popust...

Naročniki, ki naročnino za leto 1989 poravnajo do 15. februarja 1989, plačajo za vse leto samo 350 šilingov, upokojenci samo 280 in študenti samo 230 šilingov! Hvala za razumevanje!

SLOVENSKI
VESTNIK

Naročam „Slovenski vestnik“

Ich bestelle
den „Slovenski vestnik“

Ime in priimek/
Vor- und Zuname

naslov/Adresse

pošta/Postamt

Obvezujem se, da bom naročnino redno plačeval(a)
Ich verpflichte mich, das Abonnement regelmäßig
zu bezahlen

(kraj in datum/Ort und Datum)

(podpis/Unterschrift)

Werden auch Sie
Abonnent!

Der „Slovenski vestnik“ ist nicht nur die erste Zeitung einer Volksgruppe in Österreich die zweimal wöchentlich erscheint, sondern auch die einzige Volksgruppenzeitung, die durch ihren ständigen deutschsprachigen Teil neue Wege in der Informationspolitik beschreitet und damit einen Beitrag zu besseren Beziehungen zwischen den Volksgruppen beiträgt. Wir sind kritisch, informativ, aktuell und offen – abonnieren Sie uns!

Ein Jahresabo (94 Ausgaben) kostet 370 S. Für Pensionisten nur 300.-, für Studenten 250.-. Wer die Rechnung bis zum 15. Februar 1989 begleicht erhält noch 20 S Nachlaß.

	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV LJUBLJANA	V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI
PE 6.1.	10.40 Knjiga džungle; 12.30 Novoletni koncert; 14.00 Benji v nevarnosti; 15.20 Spored za otroke; 18.00 2x7-7 dni sporeda na 2 kanalih; 18.30 X-razsežno; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Derrick; 21.20 Odisejeda v vsemirju; 23.35 Šport; 23.50 Aktualno; 23.55 Dvoboj v Vaccaresu; 1.30 Poročila.	9.25 Veleslalom, ženske; 11.55 Drugi tek; 12.55 Smučarski skoki iz Bischofshofna; 16.30 Bela hiša, zadnji vhod; 17.15 Opazovalec ob oknu; 18.00 Angel, hudič in demoni; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.48 Srečanje z Veroniko; 20.03 Neslišna pesem; 20.15 Don Giovanni; 23.15 Komadi umetnosti; 1.20 Poročila.	9.25 Schwarzenberg: svetovni pokal, veleslalom (ž); 10.50 Garmisch: svetovni pokal, smuk (m); 11.55 Svetovni pokal veleslalom (ž); 12.55 Bischofshofen: smučarski skoki; 16.30 Dnevnik; 17.35 Svetovni pokal veleslalom (ž); 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Detektiva iz Miamijsa; 22.05 Ljubezen in denar.	
SO 7.1.	10.20 Dva medvedje močna tipa; 16.00 Wurlitzer; 17.05 Spored za otroke; 18.00 Trailer; 18.30 Šport; 19.00 Veselo v soboto; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Nos spredaj; 22.05 Oh, ti moj srčni list; 23.00 Šport; 23.00 Srce je adut; 0.00 The Adams family; 0.25 Poročila.	9.55 Veleslalom, ženske; 11.50 Smuk, moški; 12.55 Veleslalom, ženske 2. tek; 16.00 Pogledati v deželo; 17.00 Draga družina; 18.00 Angel, hudič in demoni; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Drugo poglavje; 22.15 Under fire; 0.20 Aktualno; 0.25 Dobra kupčija.	8.35 Radovedni taček; Lonček kuhaj; Leteča hišica; 9.55 Schwarzenberg: svetovni pokal veleslalom (ž); 10.45 Ljubo doma, kdor ga ima; 11.50 Garmisch-Partenkirchen: svetovni pokal smuk (m); 12.55 Svetovni pokal veleslalom (ž); 14.55 Skrivnostni neznanec; 18.25 Človek in čas; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.30 Čipke; 21.30 Križ kraž.	
NE 8.1.	9.00 Poročila; 9.35 Univerzum; 10.20 Paradiži živali; 11.00 Ura tiska; 14.40 Elvis on tour; 16.10 Spored za otroke; 17.40 X-razsežno; 19.15 Zrebanje lota; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Kmet kot milijonar; 22.55 Spektrum; 23.40 Bedrich Smetana: Moja očetnjava; 1.15 Poročila.	9.00 Poročila; 9.55 Slalom, ženske; 11.00 Opazovalec ob oknu; 11.50 Super-G, moški; 12.50 Slalom, ženske 2. tek; 15.00 Športno popoldne; 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Angel, hudič in demoni; 18.30 Slika Avstrije; 19.00 Čas v sliki; 19.48 Primer za ljudskega pravobranilca; 20.15 Gandhi; 23.25 Vizije; 23.30 Vsi bomo prišli v nebesa; 1.15 Aktualno.	9.15 Živ žav; Vrnitev antilope; 10.30 S. Conran: Čipke; 11.30 Narodnozabavna glasba; Domači ansambli; 12.00 Kmetijska oddaja; 14.00 Zgodba z zahodne strani; 16.30 Dnevnik; 16.45 Bomba; 18.45 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.59 Zrcalo tedna; 20.20 Nadaljevanka; 21.25 Podarim dobim; 21.40 Zdravo; 23.10 Videostrani.	
PO 9.1.	10.30 Robert in Bertram; 16.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Lepotica in zlobnež; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Peter Strohm; 22.00 Emancipirana ženska; 0.00 The Munsters.	16.00 Wurlitzer; 17.00 Živeti in umreti ob reki; 17.30 Angel, hudič in demoni; 18.00 Lindenstraße; 18.30 Lokalni TV-spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; Kulturni žurnal; 20.15 Schwarzwaldska klinika; 21.00 Novo v kinu; 21.15 Šiling; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.20 Afričani – trikratna oporoka; 23.05 Kamni, reka in luč.	10.10 Mozaik; Naš utrip; Zrcalo tedna; Oči kritike; Da ne bi bolelo; 16.10 Podarim dobim; 16.30 Dnevnik; 18.20 Radovedni taček; Ljubo doma, kdor ga ima; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Veter; 20.45 Mali koncert; 21.00 Osmi dan; 21.55 Glasbeni večer: Koncert Monsarrat Caballe na Dubrovniških poletnih prireditvah.	
TO 10.1.	10.30 Elvis on tour; 16.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Lepotica in zlobnež; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Univerzum; 21.07 Dallas; 21.55 Črno-belo-rdeča nebeška postelja; 23.25 Zapadno od Santa Feja; 23.50 Aktualno.	16.00 Wurlitzer; 17.00 Orientacija; 17.30 Angel, hudič in demoni; 18.00 Alf; 18.30 Lokalni TV-spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Kaj sem; 21.07 Prekupčevalci orožja s severa; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Klub 2; Poročila.	10.10 Mozaik; Šolska TV: planet zemlja: usoda Zemlje; Pamet je boljša kot žamet; 11.10 Angleščina; 16.15 Videostrani; 16.30 Dnevnik; 18.00 Lonček kuhaj: Sadni napitki; Periskop: Bliža se železna cesta; 19.05 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 Ciklon Tracy; 21.10 Omizje; 23.10 Videostrani.	
SR 11.1.	10.35 Črno-belo-rdeča nebeška postelja; 16.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Lepotica in zlobnež; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Romeo in Julija; 22.25 Briljanti in kakerlaki; 23.55 Kobra, prevzemite; 0.45 Poročila.	16.00 Wurlitzer; 17.00 Dežela in ljudje; 17.30 Angel, hudič in demoni; 18.00 Kulinarčno iz Avstrije; 18.30 Lokalni TV-spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Chrash; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.20 „Teleskop“; 23.05 Nočni studio; 0.05 Aktualno.	10.10 Mozaik; Osmi dan; 10.50 Videostrani; 16.30 Dnevnik; 16.45 Mozaik; Osmi dan; 18.15 Videostrani; 18.20 Batujina škaticca; J. Grobovski: Volk in kozlički; 19.05 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 Film tedna: Izza rešetk, izraelski film; 21.50 Dnevnik; 22.00 Svet poroča; 23.00 Videostrani.	
ČE 12.1.	10.30 Romeo in Julija; 16.30 Spored za otroke; 18.00 Mi; 18.30 Lepotica in zlobnež; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Harald Junke: Dobrodošli v klubu; 21.45 Lotoštudio; 21.55 Mož z železno masko; 23.35 Mannix; 0.20 Aktualno.	15.30 Trening za smuk, moški; 16.00 Wurlitzer; 17.10 Rumena reka; 18.00 1-2-x (nogomet in toto); 18.30 Lokalni TV-spored; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje danes; 19.57 Kulturni žurnal; 20.15 Notranjepolitični report; 21.05 Hotel; 21.55 Pogledi s strani; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Klub 2; Poročila.	10.00 Videostrani; 10.10 Mozaik; Šolska TV: računalništvo in robotika; raziskava umiranja; angleščina v pravljici; 16.30 Dnevnik; 18.15 Videostrani; 18.20 Zbirajmo star papir; 19.05 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 Tednik; 21.00 Zbledeli blišč; 21.50 Dnevnik; 22.00 Retrospektiva jugoslovanskega filma; 30 let nagrade Jelen.	

Življenje Mahatma Gandhija

Nedelja, 8. 1. 1989, TV A2, 20.15 – Pred dobrim mesecem je bil na televiziji film „Vlak“, v katerem je Ben Kingsley odigral vlogo Vladimira Iljiča Uljanova-Lenina. Tokrat si lahko ogledate film „Gandhi“ s katerim je Kingsley zaslovel po vsem svetu, za odlično odigrano vlogo Mahatma Gandhija pa je prejel tudi Oscarja. Film je prikaz življenja borca za neodvisnost Indije, njegova moč pa je bila v tem, da se je brez nasilja boril proti vladajočim v državi.

„Ljubezen in denar“

Petek, 6. 1. 1989, TV LJ1, 22.05 – Režiser James Toback je brez dvoma človek, ki ga zanima bistvo človekovega bivanja – kako se soočati z življenjem, ki mu sledi neizbežna smrt in ga dopolniti tako, da preizkusiš to neizpodbitno resnico. To je tudi osrednja tema njegova filma „Ljubezen in denar“.

Delon v boju za pravico

Sobota, 7. 1. 1989, TV LJ1, 23.00 – Alan Delon se je odločil predvsem za snemanje komercialnih kriminalk. S filmom „Častna policijska“ pa je dobil priložnost, da se pokaže tudi kot pozitivni lik, v katerega je moč verjeti predvsem zaradi točno zastavljenih scenarijev, katerih bistvo je boj za pravico.

Potopljeni svet delavstva

Nedelja, 8. 1. 1989, TV A1, 22.55 – Kaj napraviti z zastarelimi avstrijskimi industrijskimi napravami? Tovarne, plavži, tehnične naprave, mlinci, delavska naselja – vse to so dostikrat zadnje priče nekdanjih delovnih razmer. V Avstriji je nad dva tisoč tovrstnih ostankov. Film poskuša nakazati možnosti, kako bi lahko smiselno ravnali z zapuščino, ki je tudi del stoletne zgodovine socialne demokracije in njenih začetkov.

Molin: Bomba Afrikanci

Nedelja, 8. 1. 1989, TV LJ1, 16.45 – Švedski pisatelj Lars Molin si je izmislil dramatično zgodbo, v kateri se je poigral z domišljijo, ki bi lahko bila tudi resničnost. Kaj bi bilo, če...? Po njegovi zamisli je nastal odlični akcijski film „Bomba“ z padvse sodobno tematiko.

Ponedeljek, 9. 1. 1989, TV A2, 22.20 – V devetih delih bo Ali Mazrui, profesor za politične vede na univerzi v Michiganu in na univerzi v Jos (Nigeriji) predstavil Afriko, kakršna je ostala evropskemu človeku do danes prikrita, torej bistvo kontinenta.

Utrujeni od nasilja vojne

Sreda, 11. 1. 1989, TV LJ1, 20.05 – S filmom „Izza rešetk“ so Izraelci dokazali, da so zmožni autorefleksije in kritičnosti. In kljub težavam so ga tudi javno predvajali in poslali na mednarodne filmske manifestacije. Poleg razmer v izraelskih zaporih film namreč kritično prikazuje nevzdržne razmere v Izraelu nasploh, ki onemogočajo sožitje tam živečih narodov. Nesoglasja med narodi pa so tudi vsiljena in ves čas skrbno negovana.

Zeffirelli: Romeo in Julia

Sreda, 11. 1. 1989, TV A1, 20.15 – Franco Zeffirelli je leta 1968 posnel ganljivo zgodbo Williama Shakespearja o Romeu in Juliji. V glavnih vlogah nastopata Olivia Hussey in Leonard Whiting.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Petek, 6. 1.
Papež na Koroškem

Sobota, 7. 1.
Duhovni nagovor (žpk. Peter Sticker) Voščila (D. Urschitz)

Nedelja, 8. 1.
Glasbena produkcija leta – Koroška pesem

Ponedeljek, 9. 1.
Slovenščina, moj jezik

Torek, 10. 1.
„Takrat si mislim, da bo nova vojna“ (p. Ivan Antolič)

Sreda, 11. 1.
Narodno-zabavna glasba

Četrtek, 12. 1.
Rož–Podjuna–Zilja

Za vsakogar nekaj

6. januarja bo slovenski radio ponovil reportažo iz Krke ob višku Heminega leta, ko je bil papež Janez Pavel II. prvič uradno v naši deželi in je romanje treh dežel izzvenelo s slovesno, trojezično službo božjo z nagovorom papeža tudi v slovenskem jeziku. Od pesmi do pesmi – od srca do srca boste svoje drage lahko pospremili v soboto, 7. januarja, dan kasneje na praznični dan 8. januarja pa boste v radiu lahko slišali izbor iz glasbene produkcije '88 slovenskega radia. Sodelujočim in ostalim morda vzpodbuda za še bolj zavzeto pevsko in instrumentalno dejavnost. Slovenščina, moj jezik. Materin jezik. Ob zaskrbljujočem razvoju akcija Katoliške mladine. Reportažo o poteku bo v ponedeljek, 9. januarja pripravila Kornelija Vospornik. Halo, prijatelji! V torek verjetno ne boste slišali sporeda, ki bi vas navdušil. Ivan Antolič, priljubljeni pater iz Sveč, bo namreč z mladimi pričal o občutkih v mladih srcih, ko je prepri v hiši, in sta si atej in mamica v laseh: Takrat mislim, da bo vojna...

Nogometni vrh

**SLOVENSKI
VESTNIK**

ŠPORT

V Vetrinju in Šentvidu bo od 6. do 8. januarja potekal največji turnir mladih nogometašev. Prireja ga SAK, ki je povabil prominentna moštva.

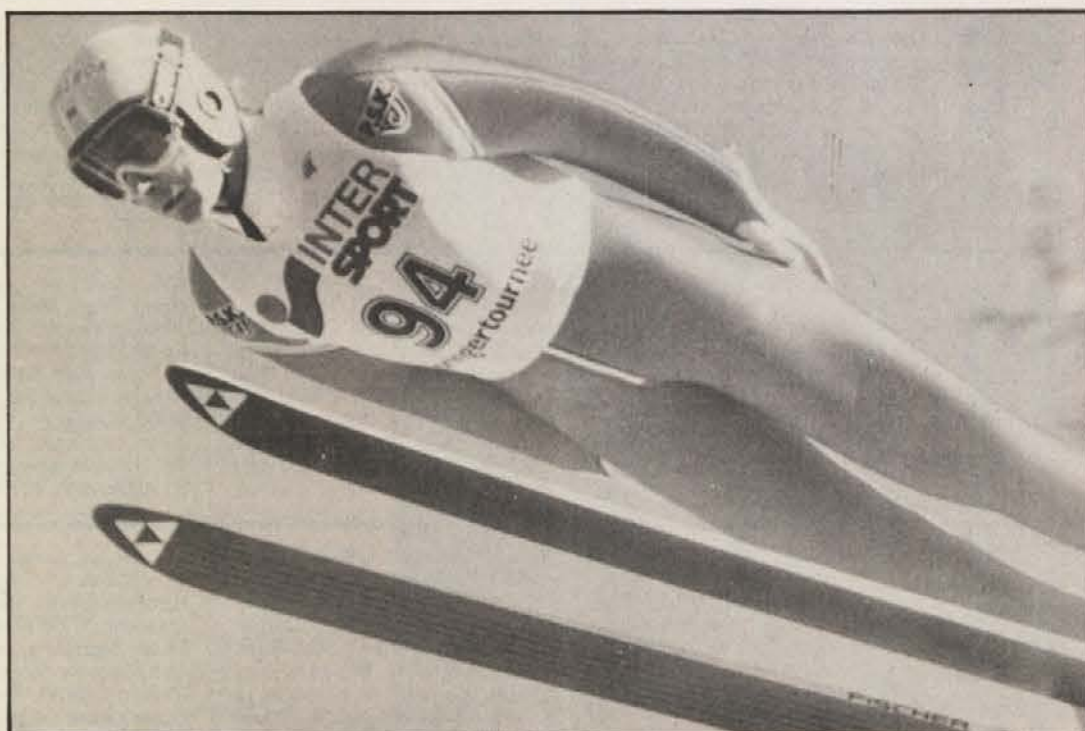
Turnir Slovenskega atletskega kluba, ki je najavljen kot mednarodni turnir v dvorani bo dejansko postal dogodek leta: prijavljenih je kar 132 ekip, ki prihajajo iz vse Evrope. Na Koroškem bo igral naraščaj tako renomiranih klubov kot so Norwich City iz Anglije, TJ Olomuc iz ČSSR, Spartak Pleven iz Bolgarije, GKS Bytom s Poljske, Frej Randers z Danske ali Robur Macerato iz Italije. Iz Zvezne republike Nemčije prihajajo Werder iz Bremna, VFB Stuttgart, Nürnberg, Schalke in FC Berlin, iz Švice pa iz Aarau in Züricha. Tudi iz Avstrije se bodo udeležile ekipe znanih klubov kot so Rapid, Austria Dunaj, Admira in GAK, iz Jugoslavije pa ekipe Olimpije iz Ljubljane in Sarajeva.

V krogu teh vrhunskih klubov pa so tudi moštva s Koroške, med njimi seveda tudi naraščaj Slovenskega atletskega kluba, ki bo tekmoval v skupini šolarjev

(mlajši od 14 let) in pri juniorjih (mlajši od 18 let). Najmlajša ekipa SAK ima že kar v predtekmovanju prominentne in močne nasprotnike: Pomerila se bo s FC Zürichom, TUS Mureckom in z ATUS iz Poreč, juniorji pa z FC Aarauom, SPG Brixner-talom in ASK Phönixom z Dunaja. Naj še omenimo, da igrajo šolarji v Vetrinju (6. 1. ob 12.24 uri igrajo prvo tekmo s Porečani), juniorji pa v Šentvidu, kjer se bodo 6. 1. ob 11.36 uri najprej pomerili s Phönixom.

Obema ekipama želimo v tej hudi mednarodni konkurenci veliko športnega uspeha!

Tudi sama otvoritev bo doživetje: V dvorani v Šentvidu bomo ob 16.30 uri videli laserski show, folklorni in akrobatski nastop, kot častni gost pa bo prisoten tudi trener avstrijske nogometne reprezentance Josef Hickersberger.

Ernst Vettori (slika zgoraj) je še najbolje uvrščeni avstrijski skakalec.

Šibka krila naših „orlov“

Začetek nove sezone v smuških skokih za Avstrijce ni bil preveč razveseljiv. Pa tudi ne za slovenskega športnika leta 1988 Francija Wiegeleja iz Zahomca. Franci se v Oberstdorfu ni uspel kvalificirati v finalno skupino petdesetih, v Garmisch-Partenkirchnu pa je bil le petintrideseti. Simpatični slovenski športnik kljub temu upa, da

bo na ostalih tekmah skakalne turnee bolje uspel oziroma, da se bo sčasoma spet navezal na uspehe zadnjih let. Kot se spominjamo, je bil Wiegele lani na novoletni turneji najboljši avstrijski tekmovalac in se je v skupnem seštevku štirih tekem uvrstil na odlično peto mesto.

Tudi ostalim Avstrijcem ne gre najbolje. V Oberstdorfu

je Ernst Vettori po ponesrečenem drugem skoku še dosegel 6. mesto, v Garmisch-Partenkirchnu pa je bil še najboljši Günter Stranner, ki se je uvrstil na osmo mesto. V skupnem seštevku po dveh konkurencah je najboljši avstrijski skakalec Vettori na 9. mestu, najboljši Jugoslovian Matjaž Debelak pa na desetem.

S SŠZ na smučanje

Zimskošportni center Borovec na planini Rila v Bolgariji bo letos v semestralnih počitnicah kraj smučarskega tečaja (izleta) Slovenske športne zveze. Bivanje na prizorišču svetovnega pokala v alpskem smučanju bo trajalo od petka, 3. februarja do sobote, 11. februarja 1989.

Borovec leži pod najvišjim bolgarskim vrhom Musalo (2925 m) južno od glavnega mesta Sofija. Smučarske naprave (kabin-ska žičnica, sedežnica, 7 vlečnic, otroške vlečnice) so naj-sodobneje urejene, prav tako tudi Rila, nanovo zgrajeni hotelski objekt najvišje kategorije. V ceni 3890 šilingov je vključeno 7 polpenzionov in ena prenočitev z zajtrkom, letalski prevoz Ljubljana-Skopje-Ljubljana ter avtobusni prevoz Skopje-Borovec-Skopje. Podrobnejše informacije nudi Slovenska športna zveza (tel.: 0463/514300-34), prijavitel pa se z predplačilom 1000 šilingov na konto SŠZ 1-03.029.113 pri Posojilnici Celovec (BZ 39103). Rok prijave: 12. januar 1989.

Smučarski tečaji SŠZ so vsako leto doživetje.

„Medved“ spet čaka

Slovensko planinsko društvo v Celovcu tudi letos razpisuje mednarodno ljudsko smučarsko tekmovanje za „Karavanškega medveda“ in mladinski slalom za „Kekca“. Obe tekmi bosta v nedeljo, 15. januarja 1989, v Selah-Zgornjem Kotu (pri Francu). Štart bo ob 11. uri, prijave pa so možne do začetka tekme.

Tekmovanja se lahko udeleži vsakdo, ki je starejši od 10 let. Potek tekmovanja: na

štartu tekmovalci vzamejo smuči in se podajo po steptani poti do oznake, kjer morejo pripeti smuči in se spustiti po celcu nazaj proti štartu. Prvi trije v vsaki skupini prejmejo kolajne, zmagovalci pa se v finalni tekmi pomerijo za „medveda“. Mladinci bodo tekmovali v dveh skupinah v slalomu za „Kekca“. Seveda pa imajo tudi možnost, da sodelujejo v obeh tekmovanjih.

Novoletnega turnirja ne bo

Namiznoteniška sekcija iz Sel sporoča, da so morali letošnji novoletni mednarodni turnir odpovedati, ker jim Avstrijska namiznoteniška zveza ni dovolila predvidenega termina (8. 1.). Prišlo je namreč do terminskega navzkrižja z mednarodnim turnirjem v Mödlingu. Selani sedaj zatrjujejo, da bodo mednarodni turnir po vsej verjetnosti izvedli marca, tedaj pa bodo poskrbeli za kvalitetno udeležbo.

ŠAHOVSKA RUBRIKA

Šahovska naloga št.: 51
TAKAČ – STANKOVIČ/

Beli je s potezo 22. Sh6?! izzval nasprotnika, da se odloči za aktivno, vendar dvorezno obrambo, ki nastane po nadaljevanju 22...g6. Ali beli še lahko računa na uspešen napad, ko ima napadeni kar dve najmočnejši figuri: damo na h5 in trdnjavo na d6? Po odigrani potezi črnega poiščite nadaljevanje, po katerem bo beli

postavil nasprotnika pred nerešljive probleme.

Rešitev naloge št.: 50

Hort bi moral najprej s potezo 1.h6 pregnati črnega lovca na izhodiščno polje 1...Lh8. Sedaj sledi poteza 2. Sg4 in napad na črno damo. V kolikor se črna dama umakne na 2...De7 sledi 3.De5 in črni izgubi trdnjavo na polju h8. Na 2...Df5 pa beli po 3.Sle 3 De4 4. f3 ulovi črno damo. Enostavna kombinacija, ki vodi v zmago, vendar pa tudi kaj takega vele mojstri v svojih partijah spregledajo!

CASINO VELDEN

Ein Abend voller Charme und Chancen

Täglich ab 16 Uhr.

Americ. Roulette, Franz. Roulette, Baccara, Black Jack, Spielautomaten.

CASINOS AUSTRIA
Baden
Bregenz
Graz
Innsbruck
Kufstein
Linz
Salzburg
Seefeld
Velden
Wien